

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

**Souvislosti korupce s výkonností ekonomiky
– případ ČR**

Bc. Karel Hanzálek

© 2015

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra ekonomických teorií

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Karel Hanzálek

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Souvislosti korupce s výkonností ekonomiky – případ ČR

Název anglicky

Relationship between Corruption and Economic Performance – the Czech Republic Case

Cíle práce

Primárním cílem je identifikovat souvislosti mezi ekonomickou výkonností české ekonomiky a socioekonomickým jevem korupce. Dílčími cíli této práce jsou obecně definovat korupci, její formy a možnosti její redukce, analyzovat řešení vládní protikorupční strategie a ve vztahu k provedené analýze formulovat návrhy na redukci korupce.

Metodika

Práce je členěna na dvě části – teoretickou a praktickou. V teoretické části je obecně definována korupce prostřednictvím relevantních zdrojů a vymezena současná a připravovaná legislativa. V praktické části jsou analyzovány souvislosti mezi ekonomickým výkonem a korupcí a dosavadní opatření redukující prostor pro korupční jednání. Práce využívá teoretických metod poznání (analyticko-syntetický přístup) a elementární statistiky časových řad.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

Česká republika, ekonomická výkonnost, hrubý domácí produkt, index vnímání korupce, korupce, Transparency internacional, úplatkářství.

Doporučené zdroje informací

BRABCOVL, I. Vstup do problematiky korupce a úplatkářství. In Sborník
DANČÁK B., HLOUŠEK V., ŠIMÍČEK V. Korupce: projevy a potírání v České republice a Evropské unii. Brno:
Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2006. 309 s. ISBN 8021040629.
HULINSKÝ, P. Aktuální otázky trestněprávní ochrany společnosti před korupcí. Praha: Police history,
2008.
CHMELÍK, J. Pozornost, úplatek a korupce. Praha: Linde, 2003. ISBN 807201434X.
CHMELÍK, J., TOMICA, Z. Korupce a úplatkářství. Praha: Linde, 2011. ISBN 8072018531.
ROUDNÝ, R. et al. Korupce – boj proti korupci ve veřejné správě. Praha: Univerzita Pardubice, 2001. 143
s. ISBN SBN8071943142.
z odborného semináře k otázkám korupce a úplatkářství. Praha: PA ČR, 2002.

Předběžný termín obhajoby

2015/02 (únor)

Vedoucí práce

Ing. Stanislav Burian, Ph.D.

Elektronicky schváleno dne 18. 9. 2013

doc. Ing. Josef Brčák, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 5. 12. 2013

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 25. 03. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci " Souvislosti korupce s výkonností ekonomiky – případ ČR" jsem vypracoval samostatně pod vedením Ing. Stanislava Buriana, Ph.D. s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 27. března 2015

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Ing. Stanislavu Burianovi, Ph.D. za cenné připomínky a rady, které mi během mé práce věnoval.

Souvislosti korupce s výkonností ekonomiky – případ ČR

Relationship between Corruption and Economic Performance – the Czech Republic Case

Souhrn

Korupce je považovaná za velmi negativní jev. Ovlivňuje jak politické, tak ekonomické, sociální, kulturní a společenské klima ve společnosti. V poslední době je korupci a korupčnímu jednání věnována i v České republice zvýšená pozornost. Korupci je možné měřit například pomocí indexu vnímané korupce (Corruption Perception Index, CPI), který tvoří a publikuje nevládní organizace na ochranu lidských práv Transparency International. Tento index je v diplomové práci využit při korelační analýze mezi vývojem korupce a vybranými makroekonomickými indikátory. Předpokládá se, že vyšší korupce způsobuje nižší výkonnost ekonomiky, což odpovídá i zjištěním jiných autorů. Statistickou analýzou založenou na hodnocení statistické významnosti korelačního koeficientu bylo potvrzeno, že korupce vede k nižší tvorbě HDP, nižšímu objemu investic a nižšímu objemu přímých zahraničních investic. Naopak nelze potvrdit, že by korupce ovlivňovala tempo růstu HDP, tempo růstu investic či tempo růstu přímých zahraničních investic. Ukazuje se tedy, že korupce má nezanedbatelný vliv na vývoj výkonnosti ekonomiky a v důsledku toho na postavení země v budoucnu, na její konkurenceschopnost a inovativnost.

Summary

Corruption is considered to be a very negative phenomenon. It affects political, economic, cultural and social climate in the society. Recently, increased attention to corruption and corruption practice is being paid even in the Czech Republic. The corruption can be measured by, for instance, corruption perception index (CPI), which is calculated and published by the non-governmental organization for human rights protection Transparency International. In the thesis, this index is used for correlation analysis of corruption development and the selected macroeconomic indicators. It is assumed that

higher corruption causes lower performance of economy, which corresponds with the findings of other authors as well. The statistical analysis based on the evaluation of statistical significance of correlation coefficient confirmed that corruption leads to lower GDP production, lower volume of investments and lower volume of direct foreign investments. On the contrary, it is not possible to prove that corruption influences GDP growth rate, investments growth rate or direct foreign investments growth rate. That implies that corruption has a significant impact on the development of economic performance and, consequently, on the country's position in the future, on its competitiveness and innovation ability.

Klíčová slova: Česká republika, ekonomická výkonnost, hrubý domácí produkt, index vnímání, korupce, Transparency Internacional, úplatkářství

Keywords: Czech Republic, economic performance, gross domestic product, corruption perception index, corruption, Transparency International, bribery

Obsah

1	ÚVOD	11
2	CÍL PRÁCE A METODIKA	13
3	TEORETICKÁ VÝCHODISKA	15
3.1	DEFINICE KORUPCE	15
3.2	SUBJEKTY VYSTUPUJÍCÍ V KORUPČNÍM VZTAHU A JEJICH ROLE.....	20
3.3	ZPŮSOBY A METODIKA MĚŘENÍ KORUPCE	21
3.4	LEGISLATIVNÍ PODCHYCNÍ KORUPCE V ČR.....	25
4	ANALYTICKÁ ČÁST	29
4.1	MĚŘENÍ KORUPCE V ČR A V ZAHRANIČÍ.....	29
4.2	INSTITUCE PRO BOJ S KORUPCÍ	42
4.3	VLIV KORUPCE NA EKONOMIKU.....	45
5	VÝSLEDKY A DISKUSE	63
6	ZÁVĚR	68
7	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	70
7.1	LEGISLATIVNÍ NORMY	71
7.2	INTERNETOVÉ ZDROJE.....	72
7.3	ZDROJE DAT.....	73
8	PŘÍLOHY	74
8.1	PŘÍLOHA A: SEZNAM ZKRATEK.....	75
8.2	PŘÍLOHA B: ZPRÁVA EU O BOJI PROTI KORUPCI 2014 (ČESKÁ REPUBLIKA).....	76

Seznam obrázků a grafů

Obrázek č. 1: Index vnímání korupce Transparency International (2012)	37
Obrázek č. 2: Index vnímání korupce Transparency International (2013)	37
Obrázek č. 3: Ukázka Informačního listu týkajícího se korupce	76
Graf č. 1: Index 2012 konkurenceschopnosti Evropa 2020 (skóre)	32
Graf č. 2: Index vnímání korupce Transparency International (2013)	35
Graf č. 3: Vývoj hodnocení České republiky v indexu CPI v letech 1997–2013	36
Graf č. 4: Zpráva Světové banky o podnikání („Doing Business“) 2013	39
Graf č. 5: Kontrola korupce (percentilové pořadí)	40
Graf č. 6: Účinnost státní správy (percentilové pořadí)	40
Graf č. 7: Přímý fiskální benefit ze snížení korupce na úroveň vybraných evropských zemí (v mld. Kč)	46
Graf č. 8: Vývoj indexu vnímané korupce, ČR, 1997–2013	52
Graf č. 9: Vývoj HDP a investic ve stálých a v běžných cenách, ČR, 1997–2013	53
Graf č. 10: Vývoj podílu investic z HDP ve stálých a v běžných cenách, ČR, 1997–2013	54
Graf č. 11: Vývoj tempa růstu HDP ve stálých cenách, ČR, 1998–2013	55
Graf č. 12: Vztah mezi indexem vnímané korupce (CPI) a HDP ve stálých cenách, ČR, 1997–2013	56
Graf č. 13: Vztah mezi indexem vnímané korupce (CPI) a HDP v běžných cenách, ČR, 1997–2013	57

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Přehled rozdílů v odlišných typech korupce	18
Tabulka č. 2: Počet zjištěných a objasněných trestných činů úplatkářství a vybraných trestných činů úzce souvisejících s korupcí spáchaných v ČR v letech 2002-2011	22
Tabulka č. 3: Případy řešené Útvarem pro odhalování korupce a finanční kriminality Služby kriminální policie a vyšetřování v období 2006-2012	23
Tabulka č. 4: Index Europe 2020 – umístění a bodové hodnocení vybraných regionů	33
Tabulka č. 5: Přehled proměnných pro korelační analýzu	49
Tabulka č. 6: Korelační koeficienty CPI s vybranými indikátory, ČR, 1997–2013	58
Tabulka č. 7: Korelační koeficienty tempa růstu CPI s vybranými indikátory, ČR, 1997–2012	58
Tabulka č. 8: Korelační koeficienty CPI s vybranými indikátory, ČR, 2002–2013	59
Tabulka č. 9: Korelační koeficienty tempa růstu CPI s vybranými indikátory, ČR, 2002–2013	59
Tabulka č. 10: Korelační koeficienty CPI s vybranými indikátory, ČR, 2002–2010	60
Tabulka č. 11: Korelační koeficienty tempa růstu CPI s vybranými indikátory, ČR, 2002–2010	60
Tabulka č. 12: Přehled výsledků hypotéz	61

1 Úvod

Diplomová práce „*Souvislosti korupce s výkonností ekonomiky – případ ČR*“ se zabývá korupcí v České republice se zaměřením na to, jakým způsobem a zda vůbec korupce ovlivňuje výkon ekonomiky.

Korupce je velmi důležitou součástí dnešního života, a to jak v oblasti podnikání, tak v běžném občanském životě. V hodnocení fungování institucí i názorů veřejnosti vychází Česká republika v mezinárodním srovnání spíše hůře, tj. umísťuje se ve druhé polovině žebříčku států podle přítomnosti nebo vnímání míry působení korupce.

Korupce je jev dynamický, který se mění v čase i v prostoru, je determinována sociálním, ekonomickým, politickým a legislativním prostředím. Význam tohoto jevu, resp. vnímání negativních stránek korupce, která znepréhledňuje situaci, působí nespravedlivě, nerespektuje právní normy a jejich principy (např. při zadávání veřejných zakázek) a upřednostňuje ekonomickou sílu před rozhodnutími zvolených představitelů nebo občanské společnosti vede k tomu, že řada politických stran korupci prezentuje jako jedno z hlavních politických témat. Řada voličů na toto téma pozitivně reaguje a volí strany, které nabízejí boj proti korupci a celkově zlepšení občanské společnosti. Proti korupci a dalším přidruženým jevům, jako je lobbying, střet zájmů politiků a pro podporu whistleblowingu bojují kromě politických stran i oficiální instituce, nadace, neziskové organizace či další skupiny aktivistů.

Význam korupce a podplácení se projevuje i v ekonomické oblasti. Lze předpokládat, že intenzivní korupce rozvíjí šedou ekonomiku, která roste a tím de facto snižuje oficiálně měřený výkon státu. V důsledku to také znamená, že se snižuje státní rozpočet, tedy objem státem vybraných prostředků, se kterými stát může hospodařit. A to se projeví na financování například veřejných služeb – vzdělávání, zdravotnictví, sociální péče, bezpečnosti aj. Na druhou stranu zde funguje jakási duální ekonomika, podle vlastních principů, nekontrolovaná a nekontrolovatelná.

Diplomová práce se soustředí právě na vliv korupce na výkon ekonomiky, a to konkrétně v situaci České republiky v posledních dvou dekadách. Cílem diplomové práce je identifikovat souvislosti mezi ekonomickou výkonností české ekonomiky a socioekonomickým jevem korupce.

Ve druhé části diplomové práce jsou uvedeny detailně cíle práce a metodika zpracování. Třetí kapitola se věnuje teoretické přípravě: popisuje korupci, jaké vztahy zde hrají roli, věnuje se možnostem, jak korupci měřit a jak ji konzistentně sledovat. V neposlední řadě uvádí možnosti, jak je v současné době možné korupci oznámit. Čtvrtá kapitola přináší analytický pohled nejprve na korupci (jak se sleduje, jaký je trend v intenzitě korupce v ČR, ve kterých oblastech je vnímána nejsilněji), instituce věnující se boji proti korupci a v klíčové třetí podkapitole se zabývá analýzou výkonu ekonomiky (zejména měřené pomocí HDP) v závislosti na vývoji korupce. Kapitola číslo pět ve stručnosti uvádí hlavní zjištění analytické části a shrnuje dosavadní poznatky v diskuzi. Šestá kapitola je závěr, který uzavírá diplomovou práci.

2 Cíl práce a metodika

Hlavním cílem diplomové práce je identifikovat souvislosti mezi ekonomickou výkonností české ekonomiky a socioekonomickým jevem korupce. Tyto souvislosti, pokud existují, budou zjišťovány pomocí statistických metod na základě vybraných výkonových ukazatelů ekonomiky a vnímání jevu korupce ve společnosti.

K dosažení hlavního cíle diplomové práce bylo definováno několik cílů sekundárních. Těmito dílčími cíli jsou:

- obecně definovat korupci, její formy a teoretické možnosti její redukce,
- analyzovat řešení vládní protikorupční strategie,
- analyzovat vazby mezi vývojem vnímání korupce společností a výkonností ekonomiky,
- ve vztahu k provedené analýze formulovat návrhy na redukci korupce.

Plnění dílčích cílů je shrnuto v diskuzní části práce.

Diplomová práce je členěna na dvě části – teoretickou a praktickou (analytickou). V teoretické části, je obecně definována korupce jako závažný socioekonomický jev, a to prostřednictvím odpovídajících definic z relevantních zdrojů, je zde také vymezena současná a připravovaná legislativa.

V praktické části jsou analyzovány souvislosti mezi ekonomickým výkonem a korupcí na základě statistické analýzy dat získaných z veřejných zdrojů. Dále jsou zde představena dosavadní opatření pro boj s korupcí a možnosti a nástroje redukcující prostor pro korupční jednání.

Práce využívá základní teoretické metody poznání (analyticko-syntetický přístup) a metody statistické analýzy dat. Konkrétně se jedná o rešerši materiálů, jako jsou legislativní normy a jejich návrhy, studie, názory, knihy, skripta, články, výroční zprávy. Klíčovými byly materiály *Od korupce k integritě. Strategie vlády v boji s korupcí*

na období let 2013 a 2014, Dohoda o partnerství pro programové období 2014–2020 MMR ČR, příspěvky Chmelíka, Kohouta, Krajčovičové, Otáhala, zákony týkající se postihu korupčního jednání a internetové stránky Transparency International. Za hlavní zdroje dat lze kromě Transparency International považovat Český statistický úřad a Eurostat.

Pro analýzu bylo potřeba získat data sekundárního typu, tedy již zpracované údaje a výzkumná šetření (ČSÚ, výsledné zprávy a grafy z výzkumů veřejného mínění v ČR, v EU a jiné výzkumy) a získané údaje analyzovat pomocí metod a postupů statistické analýzy. Mezi těmito metodami byly použity popisné statistické postupy, grafy a nástroje korelační analýzy. Práce je uzavřena syntézou na základě získaných poznatků a formulací návrhů, jak proti korupci bojovat.

3 Teoretická východiska

3.1 Definice korupce

Původ samotný pochází z latinského nominativu „corrupti“, což znamená „zkažení, podplacení“, odvozený původně od pojmu „corrumpere“ (zmařit, zkazit, uplácet).

Definice korupce není úplně jednotná a jedna jediná. Existuje mnoho přístupů k tomu, jak se na korupci dívat a jak ji definovat, jinými slovy, jaké jednání korupcí je a jaké ještě není. Přesnou definici hledá a představuje mnoho odborníků z různých společensko-vědních oblastí, manažerů, ale i řadových pracovníků a běžných občanů. Ani v normální řeči mezi lidmi není přesně vymezená, lidé však intuitivně rozumějí, co si pod slovem *korupce* představit. Korupce také není definovaná v právním řádu České republiky.

V širším pojetí je nejrozšířenější anglosaská definice Josepha Nye „*chování, které se odchyluje od ‚formálních povinností‘ veřejné role pro soukromé (osobní, rodinné nebo skupinově orientované) zájmy, pro finanční nebo statusový zisk, a dále jakéhokoliv chování, které porušuje pravidla za účelem zvýšení soukromého vlivu.*“ (Zpráva o korupci v České republice v roce 2002 a o plnění harmonogramu opatření Vládního programu boje proti korupci, Usnesen č. 473, s. 4)

Jinou definice korupce je možné najít na stránkách Nadačního fondu proti korupci, kde autoři definují korupci takto: „*Korupce je zneužití postu či pravomocí v politice a veřejné správě pro dosažení nezaslouženého soukromého zisku a – alespoň z pohledu NFPK – jde o nejhorší formu krádeže. Krádeže, která se stala společensky přijatelným „zločinem bez rizika.“*“ (Nadační fond proti korupci, Definice korupce, 2014, odst. 1)

Korupci lze také označit za socioekonomický jev, při kterém získává neoprávněný subjekt prospěch, výhody, a za ně naopak poskytuje jakékoliv výhody té straně, která prospěch poskytla.

Definicí korupce uznávanou na mezinárodním poli nabízí například formulace z IX. kongresu OSN v Káhiře (1995), která říká, že "*korupcí se míní úplatkářství nebo jiné chování ve vztahu k osobám, jimž byla svěřena odpovědnost ve veřejném nebo soukromém sektoru, které porušuje jejich povinnosti vyplývající z jejich postavení veřejného činitele, soukromého zaměstnance, nezávislého agenta, a směřuje k získání nepatřičných výhod jakéhokoli druhu pro ně samé nebo pro jiné.*" (Materiály IX. kongresu OSN v Káhiře, 1995 (Background paper prepared by the secretariat on International action against corruption A/Conf. 169/14).)

Druhy korupce

Klasifikace korupce *dle rozsahu* (Brabcová, 2002):

- velká korupce – prorůstá do politických a mocenských struktur (například během privatizace, restrukturalizace velkých podniků, při zadávání veřejných zakázek, při udělování dotací), je považována za nebezpečnější formu, protože je obtížněji odhalitelná, často nepostřehnutelná, její zásahy postihují často velkou skupinu osob; lze logicky předpokládat, že v této formě se pohybují vyšší částky, které se hůře odmítají a následkem toho jsou často kompromitovány špičky společnosti a je narušen celý systém,
- malá korupce – probíhá při malých jednáních v každodenním životě (drobné úplatky na úřadech, ve službách, ve zdravotnictví a sociální péči), její následky jsou omezené na velmi malý okruh osob.

Klasifikace korupce *dle místa výskytu* (Gřivna, 2005):

- v rámci veřejného sektoru,
- ve veřejném / soukromém sektoru,
- mezi veřejným sektorem a politikou,

- v soukromém sektoru,
- mezi soukromým sektorem a politikou,
- mezi politiky.

Klasifikace dle výzkumné agentury GfK Praha pro potřeby svého výzkumu dělí korupci **podle rozsahu a charakteru korupčního jednání** na čtyři základní typy (Strategie vlády v boji s korupcí na období let 2013 a 2014, 2012, s. 6–7):

- banální korupce: drobná korupce běžného člověka, kam můžeme zařadit například poskytování různých dáreků, nezdaněné platby řemeslníkům,
- municipální korupce: korupční jednání pracovníků veřejné správy na lokální úrovni,
- velká individuální korupce: korupční chování vysokých státních úředníků, politiků a lidí pracujících v podnikatelské sféře,
- velká institucionální korupce: korupční jednání, jehož se jednotlivci dopouštějí ve prospěch institucí (politických stran).

Podle skutkové podstaty korupce lze rozlišit korupci následovně (Krajčovičová, 2006):

- úplatek (poskytování a přijímání peněz),
- nepotizmus (rodinkářství), je poskytování nadstandardních výhod, informací, pracovních míst apod. členům vlastní rodiny. Tato forma je vysoce rozšířená už od starověku, ve středověku praktikovaná šlechtou, později v novověku se její rozšíření váže ke konkrétním zemím a kulturám,
- klientelismus,
- poskytování a přijímání věcných darů,
- nabídka a přijetí služby,
- požívání neoprávněných výhod.

Tabulka č. 1: Přehled rozdílů v odlišných typech korupce

Charakteristika	Drobná korupce založená na podplácení (nabízení úplatků)	Organizovaná korupce a systémové zneužívání veřejných prostředků
Vztah podpláceného a podplácejícího	Situační charakter	Systémová, připravovaná, dlouhodobá aktivita
Objem prostředků, kterých se korupce týká	Malé prostředky, většinou peníze v hotovosti	Veliké prostředky
Finanční převody	Fyzický převod nebo předání peněz	Finanční prostředky putují složitou cestou, může se jednat o směnu
Odhalitelnost běžnými kontrolními metodami	Porušení pravidel snadno dohledatelné	Porušení pravidel těžko dohledatelné, často nemusí být přítomno
Míra organizovanosti a utajení	Netvoří se sítě, utajení relativně malé	Sít' je nutná k realizaci
Odhalování a vyšetřování	Nasazení operativní techniky je efektivní, vyšetřování jednoduché, problémem je množství případů	Velmi složité, nutná spolupráce různých orgánů, často lze odstíhat pouze dílčí část organizované korupce

Zdroj: Transparency International – Česká republika 2012 (převzato ze Strategie vlády v boji s korupcí na období let 2013 a 2014, 2012, s. 7)

Další příbuzné jevy

S korupcí jsou spojeny další jevy (řazeno abecedně).

- **Etický kodex** poslanců a senátorů, ve státních firmách, v soukromých firmách.
- **Klientelismus** má svůj původ ve slovech naklánět se, vyvíjet tlak. Jedná se o formu korupčního jednání, využívanou v politice, kdy tzv. patron a jeho klienti vyrovnávají vzájemné závazky tím, že se vzájemně podporují. Patron má moc a vliv a může svým chráněncům přidělovat posty, statky, výhody, naopak klienti podporují tohoto patrona jak finančně, tak morálně. Náklonnost patrona tedy zvýhodňuje vybranou skupinku osob, výměnou za jejich loajalitu, hlasy, podporu, avšak bez právní úpravy, pouze na základě výhodnosti, případně také věrnosti a vděčnosti.
- **Lobbying** je odvozený z anglického slova lobby (= vstupní hala britského parlamentu, místo, kde se mohou setkávat občané se svými zvolenými zástupci).

Smyslem existence takového prostoru je vzájemné vyvažování soukromých a veřejných zájmů. Lobbying může být legální činnost, pokud jsou splněny určené podmínky, k prosazování zájmů určitých subjektů cestou ovlivňování legislativy (prosazování zákonů a dalších norem) a ovlivňování exekutivy (rozhodnutí vlády nebo dalších institucí). Lobbyisté používají metod osobního přesvědčování, ovlivňují veřejné mínění, využívají k tomu média a PR metody. V ČR nemá lobbying velkou tradici, není konkrétně právně upraven a je zaměňován za korupci a korupční jednání. (Dufková, Zlámal, 2005)

- **Střet zájmů** by měl být upraven zákonem, aby bylo vždy zřejmé, kdy ke střetu zájmů dochází. Mnoho firem upravuje nepřípustný střet zájmů v etickém kodexu.
- **Účinná lítost** je upravena v zákoně, kde je vymezena skutková podstata, která se přímo týká korupce. Zvláštní ustanovení o účinné lítosti (§163) zakládá beztrestnost činů uvedených v §161 a §162 v případě že pachatel tak učinil, protože o úplatek byl požádán a bez odkladu a dobrovolně tuto situaci oznámil státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu. Dále je zde v §163c uzákoněn zvláštní agent, který může po splnění jistých podmínek být použitý k vyšetřování závažné trestní činnosti. V jeho druhém odstavci je pak vyloučena beztrestnost toho, kdo zločinné spolčení založil nebo zosnoval, čímž se výslovně vylučuje beztrestnost agenta provokatéra. (Krajčovičová, 2006, s. 60)
- **Úplatkářství** je formou korupce, která současně naplňuje prvky protiprávního jednání a tedy znaky skutkové podstaty konkrétního trestného činu úplatkářství. Úplatkářství lze chápat jako užší definici korupce, je zachycena v trestním zákoně (§ 160 – 162).
- **Whistleblowing** je v překladu pískání na píšťalku. Tento pojem bez překladu se používá i v České republice pro označení aktivity, kdy zaměstnanec oznámí defektní chování vlastní firmy, kde je zaměstnán. Může jít jen o podezření, že k nějakému závadnému jevu ve firmě dochází. Velké korporace mají whistleblowing zabudovaný ve svém etickém kodexu s tím, že oznamovatel je chráněn, zůstává v anonymitě pro zbytek firmy, není trestán i v případě, že se problematického jednání sám účastní, apod.

3.2 Subjekty vystupující v korupčním vztahu a jejich role

Obecně lze vztah při korupci (korupční vztah) považovat za vztah dvoustranný popř. třístranný:

- Ve dvoustranném hraje roli strana *korumpujícího* (jednotlivec, skupina, instituce, která nabízí a chce poskytnout druhé straně ve valné většině i poskytne druhé straně nějakou formu odměny; odměna může být materiální či nemateriální povahy) a *korumpovaného* (opět jednotlivec nebo skupina, případně instituce, která odměnu převezme), kteří se setkávají v přímém vztahu za účelem poskytnutí nebo příslibu neoprávněné výhody. Obě strany mají z takového jednání nějaký prospěch, obě strany nechtějí být odhaleny.
- Vztah mezi třemi subjekty obsahuje navíc roli *poškozeného* (jeden či více subjektů, který/kteří jsou korupčním jednáním poškozeni).

V praxi je příkladem dvoustranného vztahu občan – úředník při jednání na úradech, kde si občan podává nějakou žádost. U trojstranného vztahu se lze s tímto typem setkat při zadávání veřejných zakázek, kdy poškozeným jsou ti zájemci ve výběrovém řízení, kteří se zadavateli VZ nejednali o zvýhodnění (o úplatku) a VZ nezískají, ale naopak měli náklady s přípravou nabídky.

Psychologické vnímání korupce

S korupcí je spojeno mnoho pocitů a emocí.

Na druhou stranu nabízí slovo ‚korupce‘ několik nesporných výhod a pohodlí pro toho, který toto slovo používá a označuje jím dění kolem sebe. Na korupci lze svést jak naše vlastní chyby, slabé a nedostatečné pracovní nasazení, nedůslednost tak i třeba selhání, a odvrátit tak pozornost od naší vlastní neschopnosti nebo slabosti. Podvědomě nebo záměrně navádíme posluchače, aby věnovali pozornost jinému subjektu nebo vztahu. Bohužel v takových situacích funguje presumpce viny, tj. vysvětlení slovy, že „v tom byla nějaká levota“ přenáší morální i faktické břemeno očištění se na obviněného. (ZVĚŘINA: Ubohá korupce, 4. 2. 2014)

3.3 Způsoby a metodika měření korupce

Měření korupce není jednoduché, jedná o spíše sociologický termín a je důležité, aby se nerozlišovalo skutečné korupční jednání a vnímání korupce. Skutečné korupční jednání zůstává ve většině případů skryto, protože korumpující i korumpovaný nemají zájem o svém jednání mluvit a zveřejňovat ho. Tedy objektivní statistiky nutně chybí, lze však sledovat např. počty oznámení korupčního jednání, vyšetřované trestné činy a jejich objasněnost. Vnímání korupce je zase ovlivněno subjektivně a záleží na náladě ve společnosti, mediálním ovlivňování respondentů i metodice samotného výběrového šetření.

„Zároveň je třeba konstatovat, že řada důležitých poznatků chybí. Chybí např. dlouhodobé či opakované výzkumy podle stejné metodologie, které by mohly přesněji popsat vývoj vnímání korupce v České republice. Chybí i specializovaná šetření mapující korupční problém v jednotlivých sektorech společnosti, např. ve zdravotnictví, justici či policii. Koordinovaný a masivní kriminologický a sociologický výzkum je nezbytný pro další zpřesňování protikorupční politiky.“ (Strategie vlády v boji s korupcí na období let 2013 a 2014, 2012, s. 26)

Oficiální statistiky

Měřit korupci je možné **množstvím kriminálních činů**. Prvním měřítkem, které se přímo samo nabízí, je prosté srovnání počtu korupčních trestních činů v zemi. Toto srovnání se v praxi vůbec nepoužívá a to ze dvou důvodů: 1) Předpokládá se, že počet odhalených trestních činů souvisejících s korupcí se pohybuje kolem 1 % a i to bývá považováno za optimistický předpoklad. 2) Není možné zjistit, kolik těchto odhalených případů připadá na vrub zvýšené aktivity spravedlnosti, která zvýšila svou úspěšnost a tedy i množství odhalených činů a naopak země, kde je zkorumpovaná i tato část života může prokazovat nízké množství těchto trestních činů, protože zůstávají neodhalené. Také není možné rozlišit tzv. „malou“ korupci na úrovni jednotlivých policistů, lékařů atd. a „velkou“, která se týká privatizace, státních zakázek a výběrových řízení. Nezanedbatelným faktorem je také výše úplatků a jejich frekvence. (Krajčovičová, 2006, s. 19)

Tabulka č. 2: Počet zjištěných a objasněných trestných činů úplatkářství a vybraných trestných činů úzce souvisejících s korupcí spáchaných v ČR v letech 2002-2011

Rok	§ 158 / § 329 zneužívání pravomoci veřejného činitele		§ 159 / § 330 maření úkolů veřejného činitele z nedbalosti		§ 160 / § 331 přijetí úplatku		§ 161 / § 332 podplacení		§ 162 / § 333 nepřímé úplatkářství		Úplatkářství celkem	
	Zjištěno	Objasněno	Zjištěno	Objasněno	Zjištěno	Objasněno	Zjištěno	Objasněno	Zjištěno	Objasněno	Zjištěno	Objasněno
2002	376	269	33	31	48	38	116	109	7	6	171	153
2003	384	335	23	23	49	43	102	103	4	4	155	150
2004	248	205	18	18	126	125	149	147	12	11	287	283
2005	212	170	19	18	39	33	94	92	5	5	138	130
2006	160	124	16	15	43	35	89	87	6	4	138	126
2007	187	112	16	14	40	34	62	58	1	1	103	93
2008	228	132	18	14	46	29	99	88	5	4	150	121
2009	204	137	14	9	38	27	75	68	8	8	121	103
2010	198	141	14	7	53	27	124	96	4	2	181	125
2011	240	139	23	21	85	54	169	139	13	8	267	201

Zdroj: Zpráva o bezpečnostní situaci v roce 2011, Ministerstvo vnitra

Je možné pouze potvrdit poměrně dramatický pokles nápadu korupčních trestných činů v letech 2006 až 2009, který však rozhodně nelze zdůvodnit poklesem reálného výskytu tohoto jevu ve společnosti, vzhledem k vysoké míře latence korupčních trestných činů a zcela protikladnému vnímání míry korupce v tomto období občany. Důvody je třeba hledat spíše v efektivitě orgánů činných v trestním řízení, popřípadě v ochotě občanů oznamovat korupční trestné činy. Uvedený statistický jev by si zasloužil podrobnější analýzu.

**Tabulka č. 3: Případy řešené Útvarem pro odhalování korupce a finanční kriminality
Služby kriminální policie a vyšetřování v období 2006-2012**

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012 k 31. 8.
Zpracováváno celkem věcí (počet spisů)	120	102	65	61	86	118	87
Z toho napadlých v daném roce (počet spisů)	53	43	34	35	54	62	25
Vlastní poznatky		13	9	13	17	22	7
Celkový počet prověřovaných osob	266	217	131	133	176	256	197
Počet spisů, kde bylo zahájeno trestní stíhání v daném roce	26	15	11	7	16	33	13
Počet obviněných osob v daném roce	48	46	51	18	37	85	53
Celkový počet obviněných osob	110	85	58	62	94	159	114
Počet spisů ukončených návrhem na podání obžaloby	26	21	8	8	11	24	17
Počet osob ukončených návrhem na podání obžaloby	65	39	20	10	17	101	69
Počet zastavených spisů	2	2	0	0	0	1	0
Žalovatelnost (osoby ukončené návrhem na podání obžaloby /osoby ukončené celkem)	92 %	93 %	100 %	100 %	100 %	99 %	100 %
Počet odložených spisů	36	45	31	24	26	31	25
Průměrná délka šetření ve dnech od zahájení úkonů trestního řízení u ukončených věcí	328	251	312	249	222	250	

Zdroj: Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality

Základní informací, kterou přináší výše uvedená tabulka, je, že se zvyšuje dynamika odhalování a vyšetřování korupce. Vzhledem k velmi nízkému počtu případů, které byly zahájeny vlastní operativní činností policie, lze zvyšující se počet případů přičíst na vrub změněné společenské atmosféře, zvýšené citlivosti občanů na korupční jednání a jejich vyšší ochotě korupční jednání oznamovat.

Jako pozitivní je třeba uvést také zkracující se dobu vyšetřování ve srovnání s rokem 2006, což svědčí o efektivnější práci policie.

Korupci není v praxi možné měřit přímo, proto se využívají *nepřímé metody*, kdy se sleduje chování institucí, proces udělování dotací, přidělování veřejných zakázek a také, jak prostředí vnímají lidé, kteří v něm žijí. Vypovídací schopnost takovýchto *průzkumů* je

významnější než u předešlého měření, má ale mnoho úskalí. Lidé ne vždy bývají ochotni odpovídat pravdivě, zvláště pokud svou pravdivou odpověď považují za nemorální např. při otázce „Přijal jste někdy úplatek?“, ne vždy mají dostatečné informace a často tu bývá viděn efekt právě vyšetřovaných a silně medializovaných kauz.

Vnímání korupce

Index vnímání korupce (Corruption Perception Index, CPI) vypracovávaný každoročně agenturou Transparency International je jedním z nejpoužívanějších zdrojů pro srovnání korupce v jednotlivých zemích. Je to index složený až z patnácti průzkumů devíti různých nezávislých institucí (The World Development Report, The Institute for Management Development nebo Economist Intelligence Unit a jiné). Tyto průzkumy vycházejí z různého vzorku respondentů a mají i odlišnou metodiku zpracování výsledků. Měří vnímání korupce obyvateli, podnikateli i analytiky. Ve většině zemí jsou použity všechny kategorie zdrojů, v některých případech však mohou být použity pouze některé. Kvůli omezení vlivu korupčních skandálů, které při proplouvání médií zvedá pocit korupčního prostředí v zemi, je CPI složen z údajů za tři předchozí roky. Za korupci je považováno využívání veřejné moci pro získání soukromé i skupinové výhody (např. v případě politických stran). Nejvyšší hodnotou, kterou lze v indexu vnímání korupce získat, je 100 bodů, což označuje zemi s nejnižší mírou korupce.

Mezi země s nejnižší mírou korupce patří severské země jako Finsko nebo Švédsko, dále Island, Nový Zéland nebo Singapur. Naopak nejnižší hodnoty oscilují kolem 12 – 16 bodů, sem patří země jako Nigérie nebo Bangladéš. Česká i Slovenská republika se pohybují v současnosti kolem 40–50 bodů. (Krajčovičová, 2006, s. 20)

Bribe Payers Index (BPI) počítá a publikuje také Transparency International a na stupnici 1–10 hodnotí přední exportující země světa, podle toho jak jsou jejich domácí firmy náchylné k nabízení úplatků v zahraničí, a to zejména místní státní správě. Takto totiž dochází k vývozu korupce za hranice a používání metod, které jsou v domácí zemi zakázány, současně se zvyšuje korupce v zemi, která ji nezpůsobila. Důvodem pro výpočet tohoto indexu je také odpovědnost vyspělejších zemí za zavlečení korupce do zemí rozvojových, což CPI nedokáže zachytit. BPI vychází ze šetření v 15 největších rozvíjejících se tržních ekonomikách a byl zkoumán vliv 21 největších vývozních

ekonomik.

Mezi další možnosti měření korupce patří Index korupce dle MMF a Světové banky, Index veřejné integrity, Neumannův index, odráží se v hodnocení politického rizika aj.

3.4 Legislativní podchycení korupce v ČR

Existující nástroje v právním rámci České republiky

V české legislativě není korupce jako společenský jev přímo zakotvena. Je však postihována zejména trestnými činy uvedenými v druhé části, hlavě 10 trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.), nadepsané „Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných“.

Jedná se zejména o trestné činy podle:

- pletichy v insolvenčním řízení (§ 226),
- porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže (§ 248 odst. 1 písm. e)),
- sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě (§ 256 odst. 1 a 3),
- pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži (§ 257 odst. 1 písm. b) a c)),
- pletichy při veřejné dražbě [§ 258 odst. 1 písm. b) a c)],
- přijetí úplatku (§ 331),
- podplácení (§ 332),
- nepřímé úplatkářství (§ 333),
- společné ustanovení – vymezuje pojmy „úplatek“, „úřední osoba“ a „obstarávání věci obecného zájmu“ (§ 334),
- navíc lze v určitých situacích k trestným činům, které mají znaky korupčního chování řadit také například trestné činy porušení povinností při správě cizího majetku (§ 220 a § 221), zneužití informace a postavení v obchodním styku (§ 255), zneužití pravomoci úřední osoby (§ 329) a maření úkolů úřední osoby z nedbalosti (§ 330).

(NFPK, 2014; Strategie vlády v boji s korupcí na období let 2013 a 2014, 2012; Přepěchalová, Růžička, 2012)

Speciální instituty trestního řádu (zejména odposlech a záznam telekomunikačního provozu dle § 88 tr. řádu; předstíraný převod dle § 158c tr. řádu; sledování osob a věcí dle § 158d tr. řádu; použití agenta dle § 158e tr. řádu) a jejich využívání (2010 – 31. 3. 2011):

- **Odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu** dle ustanovení § 88 tr. řádu: Z celkových 237 věcí byl návrh podán ve 48 věcech (20,3 %), návrh následně schválen ve 45 věcech, přičemž v 24 z nich (53,3 %) byl následně získaný záznam využit jako důkaz k usvědčení pachatele. Ze 150 specifických kauz, které policie začala řešit před dokončením trestné činnosti, byl návrh podán ve 37 věcech (24,7 %), schváleno bylo 35 věcí, jako důkaz k usvědčení pachatele byl záznam využit u 22 věcí (62,9 %).
- **Údaje o uskutečněném telekomunikačním provozu** dle ustanovení § 88a tr. řádu: Vyžádáno a schváleno ve 37 věcech (15,6 %), poskytnuté údaje byly využitelné jako důkaz v 18 věcech (48,6 %). Ze 150 specifických kauz, které policie začala řešit před dokončením trestné činnosti, byl návrh podán ve 27 věcech (18,0 %), schváleno bylo 27 věcí, jako důkaz k usvědčení pachatele byly údaje využity u 16 věcí (59,3 %).
- **Předstíraný převod** dle ustanovení § 158c tr. řádu: Vyžádán a schválen ve 12 věcech (5,1 %), v 11 věcech (91,7 %) přispěl tento úkon k usvědčení pachatele. Všech těchto 12 věcí spadá logicky do 150 specifických kauz, které policie začala řešit před dokončením trestné činnosti.
- **Sledování osob a věcí** dle ustanovení § 158d tr. řádu: Vyžádáno u 49 věcí (20,7 %), schváleno u 48 věcí; k usvědčení pachatele přispěl tento úkon ve 30 věcech (62,5 %).
- **Použití agenta** dle ustanovení § 158e tr. řádu: Navrženo u 5 věcí (2,1 %), použití agenta bylo následně schváleno ve 4 věcech, přičemž k usvědčení pachatelů přispěl tento úkon v 1 kauze (25,0 %).
- **Utajení totožnosti svědka** dle ustanovení § 55 odst. 2 tr. řádu: Využito ve 3 kauzách, v nichž bylo zahájeno trestní stíhání konkrétních osob.

„Výše uvedené instituty trestního řádu nalézají své uplatnění zejména u věcí, v nichž korupční jednání probíhá nebo se teprve připravuje poskytnutí úplatku nebo jiné neoprávněné výhody. Jejich nasazení je proto významně ovlivněno včasností nápadu těchto věcí u orgánů činných v trestním řízení. Drtivá úspěšnost institutu předstíraného převodu musí vést k úvahám na téma většího využití tohoto institutu při šetření korupčních kauz.“
(Strategie vlády v boji s korupcí na období let 2013 a 2014, 2012, s. 40)

Možnosti oznámení korupce

„Škoda též, že nemáme data dokládající, kolik z těch, kteří na korupci narazili, ji též oznámilo policii. A kolik z těch, kteří si na ni stěžují a prý ji nikdy nespatriili, nějakou protekční nabídku nevyužilo, ať již u lékaře, nebo na úřadě. Bud' tenhle problém je a krademe skoro všichni. Anebo si tu jen tak povídáme a korupce je v tom trochu nevinně.“
(ZVĚŘINA: Ubohá korupce, 4. 2. 2014)

Anonymně lze nahlásit korupci na mnoha linkách – například zřízených organizací Transparency International a dalšími neziskovými organizacemi, ministerstvy, úřady.

Strategie vlády ČR

V rozsáhlém materiálu Úřadu vlády ČR z prosince „Od korupce k integritě. Strategie vlády v boji s korupcí na období let 2013 a 2014“ je mimo jiné uvedena vize, jak bojuje a bude bojovat Česká republika s korupcí. Stojí zde např. *„Vláda České republiky si je vědoma skutečnosti, že účinná protikorupční politika musí být komplexní a dlouhodobá. Ke změně korupční situace v České republice nedojde jednoduchým zavedením nové právní normy či personálním opatřením. Protikorupční politika musí procházet standardním procesem realizace veřejné politiky spočívajícím ve formulaci cílů a opatření, v jejich naplňování, sledování, vyhodnocení a zpřesnění.“* (Strategie vlády v boji s korupcí na období let 2013 a 2014, 2012, s. 4)

„...cílem Strategie je zvyšování a zkvalitnění vymahatelnosti práva, posílení efektivity fungování České republiky a eliminace korupčního potenciálu nejen v oblasti veřejné správy. K tomu je třeba postupně přijímat protikorupční opatření, která jsou co do důsledků promyšlená tak, aby nevzbuzovala důvodné pochybnosti o jejich účinnosti a jejich implementací se podařilo zmírnit korupční klima v České republice a navrátit vládě její důvěryhodnost.“ (Strategie vlády v boji s korupcí na období let 2013 a 2014, 2012, s. 4)

4 Analytická část

4.1 Měření korupce v ČR a v zahraničí

Bojovat s korupcí slibovalo již několik posledních vlád. Rok 2013, příprava voleb: boj proti korupci se stal důležitým volebním heslem, spojeným s hledáním nového subjektu a osobnosti, která dokáže korupci vymýtit. Volební výsledky také daly za pravdu mediální síle tohoto tématu, kdy byly zvoleny nové strany, jež se tématice korupce věnovaly.

Zpráva EU o boji proti korupci 2014

Nejnovější zpráva Evropské komise (3. 2. 2014) týkající se korupce v zemích Evropské Unie, vzniklá na základě průzkumu *Eurobarometr*, sumarizuje největší problémy jednotlivých členských států a také uvádí výsledky šetření mezi obyvateli EU.

Konstatování
V České republice <ul style="list-style-type: none">– přetrvávají problémy při zadávání veřejných zakázek a zneužívání veřejných peněz,– vztahy mezi podnikatelským sektorem a veřejným sektorem nejsou transparentní,– čerpání evropských fondů je problematické,– nedaří se prosadit legislativu týkající se střetu zájmů ve státní službě.

Návrhy Evropské komise

- prosadit zákon o státní službě,
- promítat dary a výdaje volebních kampaní do výročních zpráv politických stran, náklady politických stran na činnost a volební kampaně uvádět v detailní podobě,
- posílit nezávislost vyšetřovatelů při prošetřování korupčních kauz (týká se mezi jiným způsobu nominace výběru vyšetřovatelů, možnosti změn týkající se možnosti zásahu exekutivy do jednotlivých kauz,
- posilovat schopnosti, specializaci a školení úředníků tak, aby uměli rozpoznat a odstranit hrozící konflikt zájmů u veřejných zakázek,
- posílit transparentnost majetkové struktury firem, které se ucházejí o veřejnou zakázku,
- nastavit mechanismus, který zabrání konfliktu zájmů a korupci, zejména při čerpání evropských fondů,
- posílit nezávislost institucí, které odpovídají za čerpání evropských fondů.

„Podle Evropské komise by podobný zákon měl řešit nejen otázku konfliktu zájmů, ale třeba také najímání zaměstnanců a dávat záruky proti jejich propouštění bez důvodů. Bylo by to krokem k posílení stability veřejné správy a zárukou proti možným politickým vlivům.“ (lidovky.cz, 3. 2. 2014, podle šetření Eurobarometr)

Výsledky šetření Evropské komise
<p>Rozšířenost korupce v zemi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Česká republika: 95 % obyvatel se domnívá, že korupce je rozšířená – EU minimum: 20 %, EU průměr: 76 %, EU maximum: 99 %
<p>Setkali se s žádostí o úplatek:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Česká republika: 8 % obyvatel bylo o úplatek požádáno či se od nich očekával – EU průměr: 4 %
<p>Postoj firem ke korupci jako překážce v podnikání:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Česká republika: 71 % českých firem pokládá korupci za významnou překážku pro své podnikání (je to nejvíce ze všech zemí EU)
<p>Tvrzení: <i>Úsilí vlády v boji proti korupci je účinné</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Česká republika: souhlasí 12 % obyvatel – EU minimum: 10 %, EU průměr: 23 %, EU maximum: 54 %
<p>Tvrzení: <i>V České republice je dostatečné množství úspěšných soudních stíhání, která lidi odrazují od korupčních praktik</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Česká republika: souhlasí 15 % obyvatel – EU minimum: 9 %, EU průměr: 26 %, EU maximum: 50 %
<p>Tvrzení: <i>Považujete korupci za problém pro vaši společnost při podnikání v České republice?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Česká republika: souhlasí 71 % obyvatel – EU minimum: 4 %, EU průměr: 43 %, EU maximum: 71 %
<p>Tvrzení: <i>Považujete klientelismus a nepotismus za problém pro vaši společnost při podnikání v České republice?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Česká republika: souhlasí 69 % obyvatel – EU minimum: 6 %, EU průměr: 41 %, EU maximum: 69 %
<p>Tvrzení: <i>Požádal vás někdo v uplynulých 12 měsících o zaplacení úplatku za své služby nebo to od vás očekával?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Česká republika: souhlasí 8 % obyvatel – EU minimum: 0 %, EU průměr: 4 %, EU maximum: 29 %
<p>Tvrzení: <i>Požádal někdo v České republice pracovníka z vaší společnosti o zaplacení úplatku nebo to od něho očekával?</i></p>

- Česká republika: souhlasí 7 % obyvatel
- EU minimum: 0 %, EU průměr: 5 %, EU maximum: 27 %

(lidovky.cz, 3. 2. 2014, dle Zprávy EU o boji proti korupci 2014)

http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/anti-corruption-report/docs/2014_acr_czech_republic_factsheet_cs.pdf

http://byznys.lidovky.cz/foto.aspx?foto1=MEV510148_pruzkum.JPG

Jednou z reakcí na toto zjišťování byl i článek novináře Zvěřiny. „Skoro všichni jsme, alespoň podle Eurobarometru, přesvědčeni o rozšíření korupce v naší zemi. Bezprostřední zážitek má ale jen osm procent. Průzkum samozřejmě není svědectvím o míře korupce, ale o míře našeho vlastního naštvání na tento jev.“ (Zvěřina, 4. 2. 2014, odst. 1)

Graf č. 1: Index 2012 konkurenceschopnosti Evropa 2020 (skóre)

Index 2012 konkurenceschopnosti Evropa 2020 (skóre)

Zdroj: Zpráva EU o boji proti korupci 2014 (dle World Economic Forum); The Europe 2020 Competitiveness Report 2012

Česká republika se nachází přibližně v polovině zemí Evropské unie s hodnotnou Europe 2020 Competitiveness Indexu¹ 4,49 bodu. Konkrétně v roce 2012 zaujímal 16. pozici a je zřejmé, že v rámci hodnocení členských států EU se na nejvyšších místech (tj. nejvyšší index konkurenceschopnosti) nacházely země skandinávské, tedy Švédsko, Finsko

¹ Tento index se měří podle metodiky Lisbon Review již od roku 2002. Cíle Lisabonské smlouvy jsou rozděleny do osmi různých odvětví, důležitých pro dosažení cíle stát se nekonkurenceschopnější ekonomikou na světě. Celkové lisabonské skóre se nazývá „Lisbon Review Index“ a počítá se jako průměr z bodů v těchto osmi dimenzích (subindexech). Patří sem dimenze Informační společnost, Inovace, věda a výzkum, Liberalizace, Síťová odvětví, Finanční služby, Podnikatelské prostředí, Sociální začleňování a Udržitelný rozvoj.

a Dánsko, dále Holandsko spolu s Rakouskem a Německem. Většina původních zemí EU se zařadila před Českou republiku, země střední a východní Evropy spíše do druhé poloviny. Z našich sousedů se Slovensko nachází na 22. místě, Polsko hned za ním, ze zemí Visegrádu je Maďarsko na 24. pozici a Slovinsko na místě 13. Nejhorší postavení z členů EU zaujímají Řecko (25.), Rumunsko (26.) a Bulharsko (27.) s hodnotou indexu 3,76.

K dispozici jsou i výsledky za rok 2010. V porovnání žebříčku za rok 2012, kdy byla vydána první Europe 2020 Review Report, a rok 2010, kdy došlo k přijetí a uplatňování Strategie Evropa 2020, je pořadí na prvních deseti příčkách téměř totožné. Česká republika si pohoršila a spadla ze 14. místa s indexem 4,54 na místo 16. Posledních šest pozic zůstává také totožných (Slovensko na 22. místě až Bulharsko poslední). U ostatních zemí, pokud došlo k posunu, tak vždy maximálně o dvě pozice.

Tabulka č. 4: Index Evropa 2020 – umístění a bodové hodnocení vybraných regionů

	2012	2010	Porovnání
EU27	4,94	4,88	zlepšení
BRIC	3,95	3,86	zlepšení
Japonsko	5,04	4,97	zlepšení
Kanada	5,22	5,27	zhoršení
USA	4,95	4,93	zlepšení

Zdroj: The Europe 2020 Competitiveness Report 2012

Z údajů dostupných v reportu *The Europe 2020 Competitiveness Report 2012* je dále patrné, že celková úroveň Evropa 2020 Competitiveness Indexu je pro EU27 na srovnatelné úrovni s USA v obou hodnocených letech. Kromě Kanady byl u všech regionů reportován nárůst indexu, to znamená zvýšení konkurenceschopnosti a výkonnosti. Vyšších úrovní Evropa 2020 Competitiveness Indexu ve srovnání s EU27 a USA dosáhlo Japonsko a Kanada, u Kanady došlo ovšem ke zhoršení; země BRIC (Brazílie, Rusko, Indie, Čína) zaznamenaly nejnižší hodnoty indexu z těchto vybraných regionů, ale zato s nejvyšší rychlostí růstu.

Index vnímání korupce – Transparency International

Transparency International (TIC) je nevládní celosvětová nezisková organizace, která se zaměřuje na problematiku korupce. V České republice patří mezi její zájmy mapování stavu korupce v ČR, snaha o její omezování, prosazování systémových změn v oblasti veřejné správy a legislativy, ale také v soukromém sektoru. TIC Česká republika vede dlouhodobé projekty (například v oblastech veřejných zakázek, střetu zájmů, nakládání s veřejnými prostředky), poskytuje právní a vzdělávací služby aj.

Aktivita Watchdog (hlídací pes) se zabývá dlouhodobým monitorováním hlavních korupčních případů, a to formou vlastní investigativní činnosti při zajišťování informací o korupčním jednání.

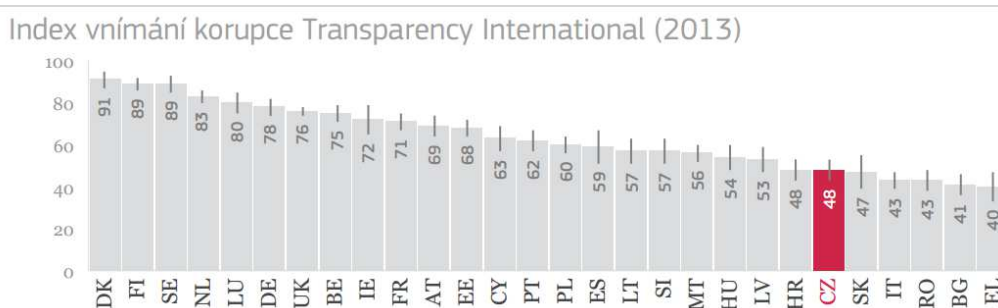
Index vnímání korupce (Corruption Perception Index, CPI) je index vydávaný Transparency International a to pro téměř všechny země světa. Je to nástroj vhodný pro mezinárodní srovnání a pro sledování trendu pro vybrané země.

Index CPI sleduje vnímání korupce, jedná se tedy o výzkum subjektivních pohledů na korupci. Nicméně konstrukce indexu a jeho dlouhodobé používání výsledky do značné míry objektivizují, minimálně lze využít dlouhodobý konzistentní ukazatel a sledovat tak trendy. Míra korupce v zemi je hodnocena na škále od 0 do 100 bodů (dříve na škále 0 až 10 bodů), kde 100 označuje zemi téměř bez korupce a 0 znamená vysokou míru korupce. Letošní index hodnotí celkem 177 zemí. Podle dosažených výsledků je sestavován žebříček hodnocených zemí. Vnímání korupce může být ovlivněno jak skutečnou mírou korupce, tak i rozdílnou citlivostí na určité projevy korupce. Například stejné „pozornosti“ mohou být v některých zemích vnímány jako korupce a v jiných nikoli. Svou roli může hrát i míra veřejné diskuse o korupci: kde tato diskuse absentuje, mohou lidé korupci vnímat méně, např. jako nepříjemnou nutnost. Uvedené faktory mohou zásadně ovlivnit rozdíly ve vnímání korupce mezi evropskými a mimoevropskými státy. Přesto zejména v rámci střední Evropy považujeme situaci za natolik homogenní, že má index komparativní vypovídací hodnotu.

Transparency International Česká republika dále počítá a publikuje i další indexy:

- Index transparentnosti trhu veřejných zakázek (I1)
- Index zakázek malého rozsahu (I2)
- Index mezinárodní otevřenosti (I3)

Graf č. 2: Index vnímání korupce Transparency International (2013)

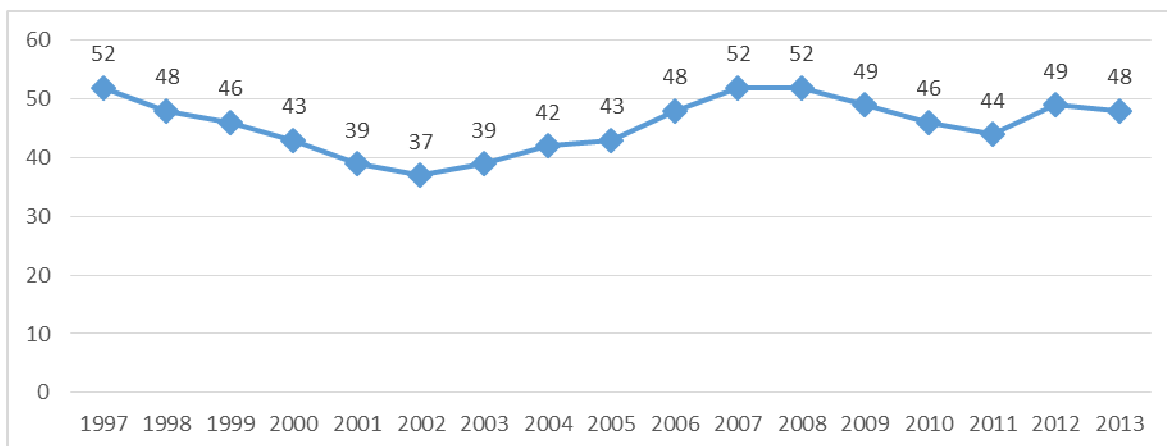
Zdroj: Zpráva EU o boji proti korupci 2014 (dle Transparency International)

Česká republika v měření Indexu vnímání korupce dosáhla v roce 2012: 49 bodů, v roce 2013 to bylo 48 bodů. V rámci zemí Evropské unie se nyní řadí až na 23. místo, celosvětově se umístila na 57. místě. Ze zemí EU se na prvních příčkách umísťují země skandinávské, v roce 2013 to konkrétně bylo Dánsko s 91 body, Finsko (89 bodů), Švédsko (89 bodů) a Holandsko (83 bodů). Další západoevropské země mají většinou nad 70 bodů, například Německo 78 bodů na 6. místě, Rakousko 69 bodů na 11. pozici. K těmto „lepší“ zemím z hlediska vnímání korupce lze zařadit ještě Estonsko na 12. místě s 68 body, další země již viditelně zaostávají.

Země střední Evropy se umísťují ve druhé polovině žebříčku, konkrétně to bylo například Slovensko na 24. místě se 47 body, Maďarsko 20. a Polsko na 15. místě (60 bodů). Nejhůře na tom bylo v porovnání členů Evropské unie Řecko (40 bodů), Bulharsko (41 bodů) a Rumunsko (43 bodů). Mezi země horší než Česká republika patří ještě Itálie (43 bodů), ale například Portugalsko a Španělsko se zařadily na 14. a 16. místo.

Posledních sedm zemí, včetně České republiky, mají hodnotu indexu vnímání korupce nižší než 50 bodů, tedy méně než polovinu.

Graf č. 3: Vývoj hodnocení České republiky v indexu CPI v letech 1997–2013

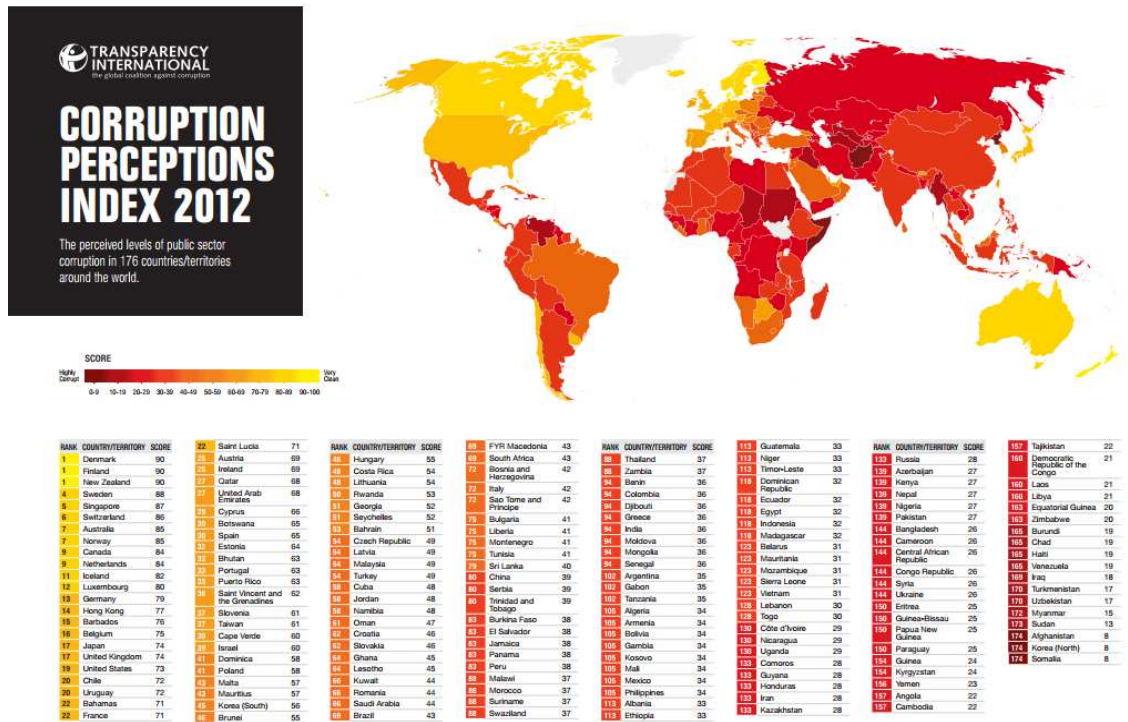

Zdroj: Strategie vlády v boji s korupcí na období let 2013 a 2014, 2012, s. 14

Vývoj indexu korupce v České republice je zobrazen v grafu č. 3. Je vidět, že značně kolísá a že nelze určit jednoznačný trend, rostoucí nebo klesající. Souhrnně lze konstatovat, že se pohybuje mezi 37 a 52 body a že má střídavě rostoucí a střídavě klesající trend, obdobně jako sinusoida. Za rostoucí (tedy zlepšování) lze považovat období v letech 2002-2007 a 2011-2012, naopak k poklesu (a tedy zhoršování vnímání korupce) došlo v intervalech 1997-2002, 2008-2011 a 2012-2013.

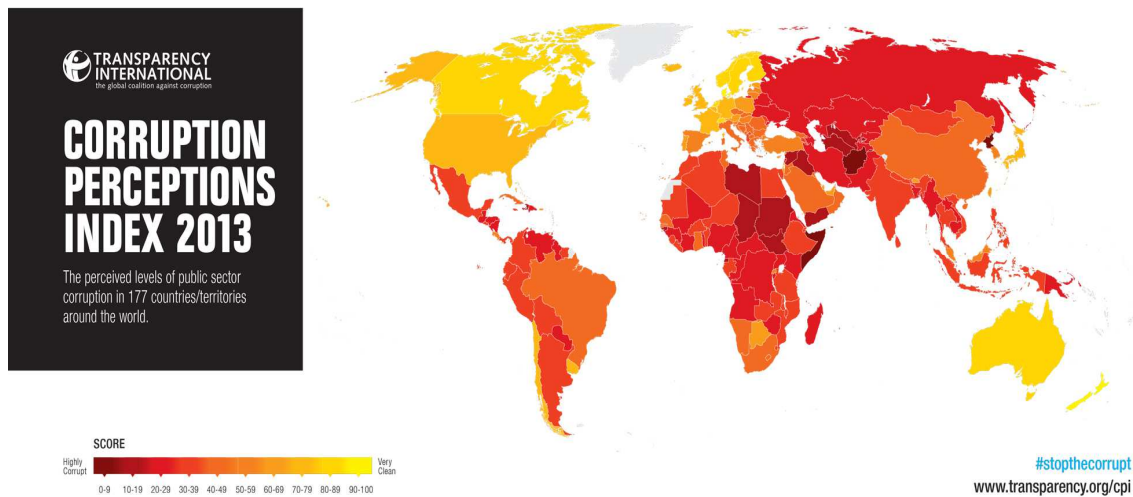
Z tohoto vývoje nelze jednoduše odhadnout, jaký bude příští vývoj indexu vnímání korupce v České republice, lze však předjímat, že vyšší hodnoty CPI souvisejí s ekonomickým růstem, což je vidět například v letech 2005-2008, naopak ekonomická krize způsobuje nespokojenost a tím i nespokojenost s korupcí ve státě (období 2008-2011). Změna v politických postech po volbách by naopak pomohla přinést pozitivnější náhled na korupci a víru ve změnu, což se odrazí v roce 2012 a možná i v roce 2014.

Obrázek č. 1: Index vnímání korupce Transparency International (2012)

Zdroj: Transparency International, http://www.transparency.cz/doc/CPI_2012/2012-12-05_CPI2012_mapa_a_vysledky.pdf

Obrázek č. 2: Index vnímání korupce Transparency International (2013)

Zdroj: Transparency International, <http://www.transparency.cz/cpi-2013/>

Pohled na situace ve světě ukazuje, že nejvyšší index vnímání korupce CPI a tedy nejnižší zatížení korupcí panuje v zemích severní Evropy, Severní Ameriky a Austrálie a Nového Zélandu, naopak nejhorší situace (nejnižší CPI, tedy nejvyšší korupce; barevně tmavá barva) patří Somálsku, Severní Korey a Afganistánu. Špatně jsou hodnoceny země rovníkové Afriky, střední Ameriky a některé asijské země, mezi posledních 50 však patří i některé země bývalého Sovětského svazu. Česká republika se umísťuje v šesté desítce zemí světa z celkového počtu 174.

Global Integrity

Global Integrity je dalším mezinárodním projektem, který nabízí mezinárodní srovnání formou indexu. Česká republika zde byla hodnocena pouze jednou, v roce 2010. V průzkumu je obecně hodnocena jako průměrná (na škále 1–100 dosáhla celkového výsledku 74). Za tímto průměrným hodnocením se skrývají významné rozdíly mezi jednotlivými oblastmi hodnocení. Jako relativně silný je hodnocen legislativní rámec (84 bodů), zatímco v oblasti implementace bylo hodnocení slabé (64 bodů). Maďarsko ve stejném roce dosáhlo hodnoty 73, přičemž jeho legislativní rámec získal 83 bodů a implementace 62 bodů. Polsko získalo 80 bodů, přičemž legislativní rámec získal 86 bodů a implementace 71. Německo získalo 78 bodů, jeho legislativní rámec 81 a implementace 76.

Zpráva o mezinárodní konkurenceschopnosti (Global Competitiveness Report)

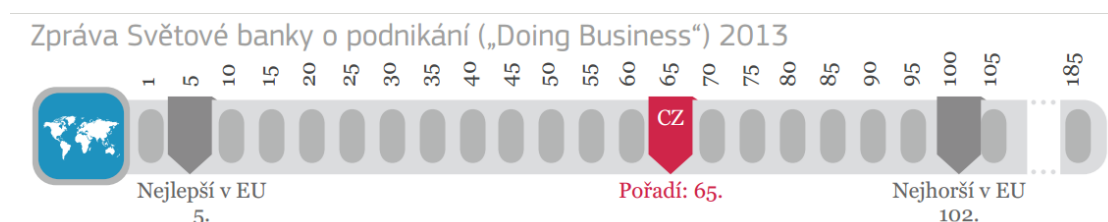
Třetím nejvýznamnějším mezinárodním výzkumem je Zpráva o mezinárodní konkurenceschopnosti, vydávaná Světovým ekonomickým fórem. Tato studie hodnotí země podle řady různých kritérií. Zatímco v celkovém žebříčku konkurenceschopnosti dopadla Česká republika v hodnocení za období 2012–2013 poměrně dobře (39. místo na světě ze 144 zkoumaných zemí), v přímém poskytování a přijímání úplatků obsadila 74. místo na světě a v kvalitě vládních institucí obsadila 82. místo. V mezinárodním srovnání se tak v kritériu „kvalita institucí“ nacházíme za Indií (70. místo) nebo Etiopií (74.), ale stojíme si lépe než Itálie (97.), Slovensko (104.) nebo Řecko (111.). Jako faktory, které nejvíce omezují podnikání, uvádí nejvíce respondentů korupci (19,1 %), na druhém

místě stojí neefektivní vládní byrokracie (15,1 %). V mnohých kritériích se Česká republika v pořadí zemí propadá, vývoj za poslední roky je možné vidět v následující tabulce.

Možnosti podnikání – hodnocení Světové banky

Světová banka (World Bank) vydává každoročně zprávu o podnikání, tzv. Doing Business. Českou republiku zde v roce 2013 zařadila na 65. místo, přičemž země EU se pohybovaly mezi 5. místem a 102. místem.

Graf č. 4: Zpráva Světové banky o podnikání („Doing Business“) 2013

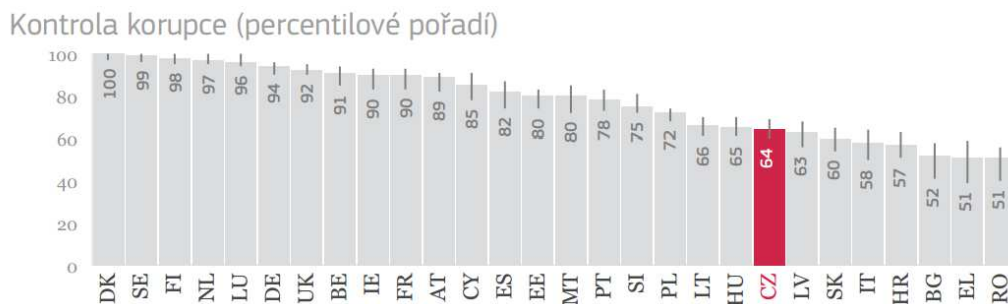
Zdroj: Zpráva EU o boji proti korupci 2014 (dle World Bank Doing Business Report 2013)

Dalším ukazatelem Světové banky je stupeň kontroly korupce². Na základě žebříčku zemí srovnaných podle stupně kontroly korupce je každá země zařazena podle svého pořadí do percentilu. Česká republika se v roce 2012 nacházela pod hranicí druhé třetiny, tedy třetina z celkového počtu 215 hodnocených zemí byla před ní. Na nejvyšších místech se opět nacházejí země severní Evropy, stejně jako v žebříčku indexu vnímání korupce.

Česká republika se pravidelně umísťuje nad hranicí 60 % percentilu, což znamená, že minimálně 60 % zemí je vždy hodnoceno hůře a 40 % zemí je hodnoceno lépe než ČR. Nejlepšího umístění dosáhla Česká republika hned v prvním roce měření, což byl rok 1996. V tomto roce překonalo výsledné hodnocení hranici percentilu 75,0 %, pak však docházelo k postupnému poklesu, tedy ke zhoršení vnímání korupce veřejností.

² Agregátní ukazatel Kontrola korupce (Control of Corruption) je součástí šetření Worldwide Governance Indicators, jež provádí Světová banka. Zahrnuje následujících šest indikátorů: Hlas a odpovědnost, Politická stabilita a absence násilí, Efektivnost vlády, Kvalita regulace, Dodržování zákona a Kontrola korupce, které dohromady hodnotí kvalitu státní správy v zemi z různých úhlů pohledu.

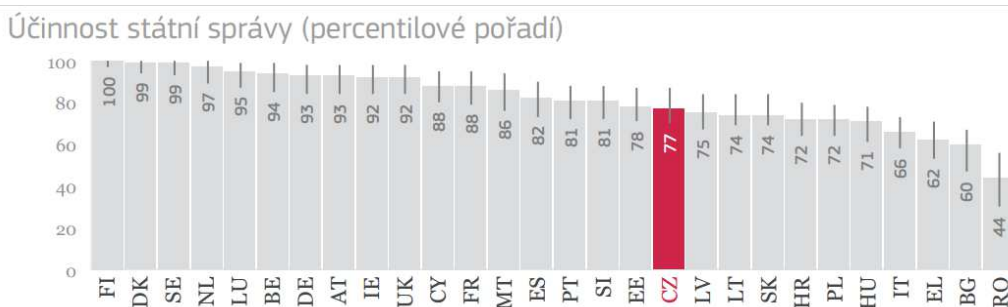
Graf č. 5: Kontrola korupce (percentilové pořadí)

Zdroj: Zpráva EU o boji proti korupci 2014 (dle World Bank governance indicators (2012 data; 215 countries))

Stejným způsobem, tedy percentilem, je hodnoceno pořadí zemí podle ukazatele účinnosti státní správy. Zde Česká republika zaujímá 77. percentil, což znamená, že 23 % zemí z celkového počtu 215 se nachází před ČR. Tím se řadí za Slovinsko a Estonsko, ale přes Litvu, Lotyšsko, Slovensko, Chorvatsko, Polsko, Maďarsko, Itálii, Řecko, Bulharsko a Rumunsko.

Graf č. 6: Účinnost státní správy (percentilové pořadí)

Zdroj: Zpráva EU o boji proti korupci 2014 (dle World Bank governance indicators (2012 data; 215 countries))

Průzkum CVVM

Agentura CVVM každý rok realizuje výzkum „Naléhavost zabývání se oblastmi veřejného života“, který korupci stavěl na druhé místo v naléhavosti za nezaměstnanost (v roce 2010), respektive zdravotnictví (v roce 2011). V roce 2012 se však korupce již umístila

na prvním místě, kdy ji 80 % respondentů označilo za naléhavou, a teprve na dalších místech byly jako naléhavé označeny nezaměstnanost a stav veřejných financí.

Zdroj: Výzkumy z jednotlivých let (2010-2012)

http://www.cvvm.cas.cz/upl/zpravy/101015s_pops100301.pdf,

http://www.cvvm.cas.cz/upl/zpravy/101116s_po110310.pdf,

http://www.cvvm.cas.cz/upl/zpravy/101247s_po120306.pdf

Průzkum STEM

Také agentura STEM za poslední roky provedla několik výzkumů této problematiky, vždy se stejně vysokým a alarmujícím výsledkem. V roce 2011 na otázku „Myslíte si, že je korupce politiků vážným problémem naší země?“ odpovědělo kladně 93 % respondentů. K tomu se 83 % občanů domnívá, že většina státních úředníků je podplatitelná a 77 % vidí korupci státních úředníků a politiků v ČR jako horší než v západní Evropě.

Stejně tak novější výzkumy o korupci a problémech ČR z roku 2012 ukazují, že 90 %, respektive 85 % respondentů považuje korupci za jeden z největších problémů této země.

Zdroj: <http://www.stem.cz/clanek/2312>, <http://www.stem.cz/clanek/2400>

Průzkum GfK Praha

Společnost GfK Praha realizovala v ČR výzkum s názvem „Setkali jste se ve Vašem životě s korupcí?“ v roce 2001. Výzkumu se zúčastnila 1000 osob ve věku 15–79 let metodou náhodného výběru. Téměř třetina lidí považovala úplatky za součást svého života a považuje dávání i brání úplatků za zcela běžnou záležitost. Lidé si myslí, že korupci se nejlépe daří při úředních výkonech, kde je také velmi rozšířena (s tím souhlasí pětina respondentů), a také v soudnictví, na policii a ve zdravotnictví.

Průzkum Člověk v tísni

Průzkum společnosti Člověk v tísni a agentury Millward Brown provedený v roce 2012

mezi mladými lidmi, který korupci rovněž řadí mezi hlavní problémy ČR, konkrétně na třetí místo (za soužití s romskou menšinou a politickou reprezentací). Zajímavé je, že oproti obdobnému výzkumu z roku 2009 došlo v oblasti korupce k významnému posunu k horšímu, co se týče jejího vnímání jako hlavního problému na úrovni ČR.

Průzkum Ernst&Young

Obdobně průzkum Ernst&Young z roku 2012, který mapoval názory mezi manažery, ukázal, že 80 % respondentů považuje korupci za rozšířený jev, což opět kontrastuje s celosvětovým průměrem, kde korupci považuje za rozšířený jev pouze 39 % respondentů z řad manažerů.

4.2 Instituce pro boj s korupcí

Odbor pro koordinaci boje s korupcí

Odbor pro koordinaci boje s korupcí spadá pod Úřad vlády České republiky a je řízen předsedou vlády České republiky. Dle rozhodnutí vedoucího Úřadu vlády ČR č. 17/2013 o organizační změně v Úřadu vlády ČR s účinností od 1. 9. 2013 byla zrušena Sekce pro koordinaci boje s korupcí, přičemž odbor nadále plní všechny její dosavadní úkoly. Hlavní činností tohoto odboru je zajištění plnění úkolů vlády v souladu se Statutem a Jednácím řádem Vládního výboru a s organizačním řádem Úřadu vlády ČR.

Mezi činnosti Odboru pro koordinaci boje s korupcí mimo jiné patří:

- zabezpečení činnosti Vládního výboru a Poradního sboru,
- posuzování materiálů předkládaných vládě z hlediska hodnocení korupčních rizik (CIA),
- vyhodnocování problematiky boje s korupcí a na základě poznatků z této oblasti činnosti vypracovávání návrhů na přijetí opatření vedoucích ke snížení korupčního rizika v rámci činnosti veřejné správy a zvýšení transparentnosti její činnosti,

- plnění, koordinace a kontrola naplňování úkolů vyplývajících ze Strategie vlády v boji s korupcí na období let 2013 a 2014,
- naplňování úkolů vyplývajících z iniciativy Open Government Partnership,
- zpracovávání podnětů občanů týkajících se korupce,
- spolupráce s nestátními neziskovými organizacemi zabývající se bojem s korupcí,
- připomínkování právních předpisů a dokumentů předkládaných na jednání vlády,
- problematika lobbingu, whistleblowingu, střet zájmů, účinná lítost, etický kodex poslanců a senátorů,
- rezortní interní protikorupční program,
- vzdělávací aktivity, atd.

(Boj s korupcí v České republice, 2014, odst. 1)

Fond Otakara Motejla

„Cílem Fondu Otakara Motejla je efektivní veřejná správa, opírající se o aktivní občanskou společnost. Veřejnou správu chceme prostřednictvím otevřených dat přeměnit na transparentní službu a zajistit tak občanům přístup k informacím o jejích aktivitách a výdajích.“ (*Víme, jak náš stát změnit v demokratický a právní systém*, 2014, odst. 1 a 2)

Fond funguje na základě návrhů poradního orgánu – Rady fondu. V ní působí významné české osobnosti (např. Vladimíra Dvořáková, Šimon Pánek) a má zejména poradní funkci a podílí se na definování dlouhodobé strategie. Výkonnou částí fondu je tým projektových manažerů, zodpovědných za realizaci projektů.

Mezi největší úspěchy tohoto fondu patří:

- zpřístupnění otevřených dat veřejné správy,
- usnadnění přístupu občanů k informacím na www.nasstat.cz,
- vznik originální cestovní agentury Corrupt Tour,
- rozkrytí majetkové struktury dodavatelů veřejných zakázek,
- vznik expertního programu Rekonstrukce státu (Rekonstrukce státu je společný projekt protikorupčních organizací, řady renomovaných expertů, firem

- a regionálních podporovatelů, zapojují se i senátoři zleva i zprava),
- hodnocení transparentnosti krajů.

Nadále fond podporuje projekty a postupy, které usilují o systémové změny, jako je sledování financování politických stran, nastavení efektivního rozdělování veřejných dotací, lepší správa státních a obecních firem, dodržování základních svobod v prostředí IT, zkvalitnění práce policie, svobodný přístup k informacím, rozvoj a spolupráce watchdogových organizací, projekty zaměřené na zlepšení prostředí, ve kterém žijeme, například omezení hazardu v obcích.

Nadační fond proti korupci

Nadační fond proti korupci (NFPK) založený v březnu 2011 Karlem Janečkem si stanovil jako svůj hlavní cíl podporovat rozvoj etických hodnot v demokratické společnosti a odhalovat skrytou korupční činnost ve veřejné správě. Finančně i mediálně podporuje odvážlivce upozorňující na významné veřejné kauzy. Oznamovatelé totiž prozrazením citlivých skutečností riskují své zaměstnání i klidný život. NFPK usiluje o změnu vnímání oznamovatelů. Fond dále podporuje projekty odhalující korupci ve veřejné správě s rozsáhlým ekonomickým dopadem, těm nejlepším uděluje granty.

Nadační fond se snaží pomáhat lidem upadajícím do skepse a rezignujícím na to, že se s korupcí u nás dá něco dělat. Svoji aktivitou přesvědčuje, že to možné je.

Další programy a projekty

Partnerství pro otevřené vládnutí (Open Government Partnership, OGP) je mezinárodní iniciativou administrativy USA podporující otevřenost, transparentnost a boj proti korupci. Cílem je konkrétní závazek vlád podpořit rozpočtovou transparentnost, zvýšit občanskou angažovanost, bojovat s korupcí a transformovat se ve více otevřené, efektivní a odpovědné instituce.

„Ačkoli je Česká republika zapojena do Open Government Partnership v oblasti zveřejňování dat na principu „open data“ lze jednoznačně identifikovat řadu nedostatků. Data, pokud jsou zveřejňována, nelze v řadě případů vyhledávat za pomoci inteligentních nástrojů pro vyhledávání, či dle tematického zaměření. Nedochozí k selekci těchto dat

a jejich přizpůsobení potřebám a požadavkům občanů.“ (Dohoda o partnerství na programové období 2014–2020, Česká republika, MMR 2013, s. 58)

4.3 Vliv korupce na ekonomiku

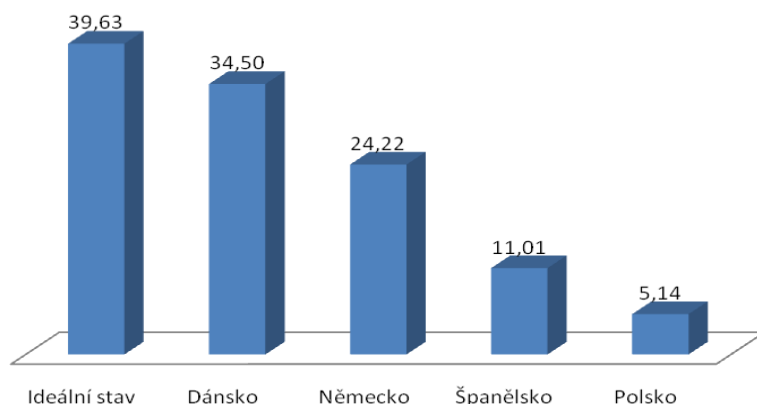
„Korupce velmi škodí společnosti, z ekonomického hlediska je to nejhorší forma krádeže, protože devastuje celou ekonomiku.“ (Nebát se a nekrást, a ne nakrást si a nebát se, NFPK, 2014, O nás, odst. 5)

Ekonomické náklady korupce dle NERV

Národní ekonomická rada vlády (NERV) (Strategie vlády v boji s korupcí na období let 2013 a 2014, 2012, s. 27–29; Kohout, 2011) pro ilustraci negativního vlivu korupce na život občanů České republiky použila empirická fakta. Empirická studie analyzovala kauzální efekt korupce, zachycené indexem CPI měřeným Transparency International, na veřejné rozpočty, konkrétně na celkový veřejný dluh a stav rozpočtového deficitu.

Studie se zaměřila na nové členské země Evropské unie a ukázala, že vyšší míra korupce má na deficity a veřejný dluh stejně negativní dopad jako ekonomická regulace. Negativní efekt korupce lze vyjádřit i v množství peněz, o které tímto národní rozpočet přijde. Studie vypočítává, o kolik Česká republika přichází tím, že její situace s korupcí je horší než situace v okolních zemích. Obrázek č. 9 zachycuje přímý finanční benefit pro státní rozpočet, pokud by úroveň korupce v České republice klesla na úroveň korupce v Polsku, Španělsku, Německu nebo Dánsku, které si v Evropě vedou nejlépe. Vedle toho ještě uvádí ideální situaci, kdy by v České republice neexistovala korupce vůbec. Z výpočtů je vidět, že korupce stojí státní rozpočet 39 mld. korun ročně (počítáno pro rok 2010). Toto jsou ovšem jen přímé ekonomické ztráty. Vedle nich zde ještě budou sekundární vlivy na hospodářský růst a kvalitu života, které se projevují s odstupem času a dlouhodoběji.

Graf č. 7: Přímý fiskální benefit ze snížení korupce na úroveň vybraných evropských zemí (v mld. Kč)

Zdroj: Strategie vlády v boji s korupcí na období let 2013 a 2014, 2012, s. 27

Korupce nezpůsobuje jen přímé ekonomické škody, ale ovlivňuje například i vnímání kvality veřejných služeb nebo sklon k daňovým únikům. Jak ukázali autoři studie NERV, nespokojenost občanů s veřejnými službami způsobuje větší tendenci podvádět na daních, čímž se dále zmenšují veřejné zdroje. Firmy, které jsou zapojeny do korupce a šedé ekonomiky, tím získávají tržní výhodu a vytlačují z trhu firmy, které se korupčního jednání nedopouštějí (bez ohledu na to, zda jsou tyto firmy výkonnější).

Mezi nepřímé efekty korupce patří také silně negativní vztah mezi korupcí a vládou zákona, politickou nestabilitou a nižší úrovní zahraničních investic. Tyto efekty se měří složitěji než přímé. Nicméně při odhadovaném celkovém efektu korupce na ekonomický rozvoj v podobě snížení růstu HDP o 0,5 procentního bodu za každý snížený bod CPI studie dochází k závěru, že při CPI na úrovni Německa (7,9) by Česká republika mohla mít růst vyšší o 1,6 procentního bodu ročně a při CPI na úrovni Dánska (9,2) až o 2,3 procentního bodu ročně.

Ekonomické ztráty ve veřejných zakázkách dle TIC

Transparency International – Česká republika (TIC) zpracovala originální metodiku výzkumu zaměřující se na ekonomické ztráty způsobené neefektivnostmi a korupcí

ve veřejných zakázkách (s využitím dat Ministerstva financí, NKÚ a řady zadavatelů). Závěry tohoto výzkumu nebyly příliš pozitivní. V roce 2004 se z celkového objemu veřejných zdrojů použilo na obecní úrovni neefektivně 15 mld. Kč, na centrální úrovni 17,4 mld. Kč. Celkový odhad ztrát v důsledku neefektivnosti a neprůhlednosti zadávání veřejných zakázek v roce 2004 dosáhl 32,4 mld. Kč. V rámci veřejných zakázek však objem vynakládaných prostředků každým rokem rychle rostl a průměrně šlo o prostředky v rozsahu 17,5 % HDP (cca 640 mld. Kč v roce 2010). Výzkum nebyl zopakován, ale při použití stejného průměrného procentního odhadu neefektivnosti (zhruba 15 %), by ČR mohla v roce 2010 dojít k odhadu ztrát ve výši zhruba 90 miliard Kč.

Ekonomické ztráty ve zdravotnictví – studie TIC

Sektorová analýza TIC z roku 2007 se zaměřila na provedení odhadu ekonomických ztrát v šesti vybraných oblastech zdravotnictví (to znamená nikoli v komplexně celém sektoru zdravotnictví). Na základě provedených analýz lze hodnotu ztrát (resp. neefektivně vynaložených prostředků) ve zdravotnickém systému v roce 2005 odhadovat na nejméně 20,1 mld. Kč. Jedná se o částku, která odpovídá 0,67 % HDP a 9,5 % prostředků vynaložených ve zdravotnictví. Pokud bychom k tomuto číslu přičetli i ztráty v systému nemocenského pojištění, který v současné době funguje odděleně, odhad se zvýší na 27,6 mld. Kč. (Kohout, 2011)

Všechny dostupné studie, ať již využívají jakoukoli metodologii, ukazují na ekonomické ztráty pro národní hospodářství v řádech desítek miliard korun ročně. To zahrnuje pouze ztráty přímé, ukazující neefektivitu veřejných výdajů, rozkrádání veřejných rozpočtů. Do ztrát je však nutné započítat i dopad na podvázání podnikatelské aktivity firem a transakční náklady, vztah k šedé ekonomice a tendenci občanů a firem obcházet daňovou povinností, včetně dalších psychologických reakcí občanů na míru korupce v zemi, což ovlivňuje jejich ekonomické rozhodování.

Z uvedeného jednoznačně vyplývá, že boj s korupcí má mimořádně významnou makroekonomickou dimenzi. Omezování korupce je proto jednou z forem prosazování rozpočtové odpovědnosti.

Korelační analýza CPI a vybraných ekonomických indikátorů

Korupce má ekonomické dopady na hospodaření států, což potvrzují mnozí autoři. Kotlánová (2011, s. 40) uvádí například, že korupce způsobuje „... *neefektivnost v rozdělování, zvyšování počátečních nákladů o úplatky, které slouží k překonání administrativních bariér, což vede k narušení tržní rovnováhy, jinými slovy řečeno korupce vede ke zvýšení transakčních nákladů, dopad na růst HDP, neboť podle některých odborníků snižuje korupce podíl investic na HDP a má záporný vliv na výdaje na zdravotnictví a na vzdělávání, omezení přílivu přímých zahraničních investic (růst korupce se projeví v poklesu ratingu země), neschopnost vlády dosáhnout svých ekonomických cílů (korupce při jmenování do funkce je zdrojem neefektivnosti).*“

Konkrétní měření přímých dopadů korupce na ekonomiku lze provést například pomocí kvantifikace vazby mezi korupcí a výší HDP nebo ekonomickým růstem, měřeným například ročním tempem růstu HDP. Podle autorů, kteří se tímto tématem zabývali, lze kvantifikovat vliv korupce na reálný růst HDP takto:

- zvýší-li se korupce o jednotku, HDP na osobu poklesne o 0,3 až 1,8 procentního bodu (Mauro 1995),
- zvýší-li se korupce o jednotku, poklesne HDP na osobu o 0,6 až 1,2 procentního bodu (Leite, Weidmann, 1999),
- zvýší-li se korupce o jednotku, poklesne poměr investic k HDP o 1,0 až 2,8 procentního bodu (Mauro, 1995).

Provedená korelační analýza pro účely této diplomové práce pracuje s několika proměnnými. Korupce je měřena indexem vnímání korupce, který publikuje Transparency International podle zavedené metodiky, zde je použita škála 0 až 100 bodů. HDP je převzato z Českého statistického úřadu, výpočet výdajovou metodou, stejně tak výše hrubých investic (na tvorbu fixního kapitálu). Jak HDP, tak investice jsou převzaty ve variantě stálých cen z roku 2005³ a ve variantě běžných cen⁴. Dále byla dopočítána

³ značeno s.c. nebo sc

⁴ značeno b.c. nebo bc

tempa růstu HDP a investic z ukazatelů vyjádřených ve stálých cenách. Všechna podkladová data jsou k dispozici v ročním členění za období 1997–2013.

Tabulka č. 5: Přehled proměnných pro korelační analýzu

Ukazatel	Popis	Zdroj	Období
Korupce	Index vnímání korupce (CPI)	Transparency International	1997–2013
HDP	Velikost HDP ve stálých cenách	Český statistický úřad	1997–2013
Investice	Hrubá tvorba fixního kapitálu ve stálých cenách	Český statistický úřad	1997–2013
Přímé zahraniční investice	Přímé zahraniční investice ve stálých cenách v ČR (PZI)	Česká národní banka	1997–2013
Tempo růstu HDP	Roční tempo růstu HDP (výpočet z HDP ve stálých cenách)	vlastní výpočet	1998–2013
Tempo růstu investic	Roční tempo růstu investic (výpočet z investic ve stálých cenách)	vlastní výpočet	1998–2013
Tempo růstu přímých zahraničních investic	Roční tempo růstu přímých zahraničních investic (výpočet z PZI ve stálých cenách)	vlastní výpočet	1998–2013

Zdroj: vlastní přehled

Pracovní hypotézy

- Hypotéza č. 1: vysoká korupce vykazuje vysokou míru podobnosti, čili vzájemné sladění s nižším HDP
- Hypotéza č. 2: vysoká korupce vykazuje vysokou míru podobnosti, čili vzájemné sladění s pomalejším tempem růstu HDP
- Hypotéza č. 3: vysoká korupce vykazuje vysokou míru podobnosti, čili vzájemné sladění s nižším objemem celkových investic
- Hypotéza č. 4: vysoká korupce vykazuje vysokou míru podobnosti, čili vzájemné sladění s pomalejším tempem růstu investic

- Hypotéza č. 5: vysoká korupce vykazuje vysokou míru podobnosti, čili vzájemné sladění s nižším objemem přímých zahraničních investic
- Hypotéza č. 6: vysoká korupce vykazuje vysokou míru podobnosti, čili vzájemné sladění s pomalejším tempem růstu přímých zahraničních investic

Metodika

Korelační analýza vychází z výpočtu standardního Pearsonova korelačního koeficientu. Ten měří intenzitu (sílu, těsnost) oboustranné závislosti dvou proměnných lineárního typu a nabývá hodnot z intervalu $\langle -1; 1 \rangle$. Pro hodnocení těsnosti lineární závislosti mezi proměnnými x , y , vyjádřené regresní funkcí například rovnicí přímky $y = a + bx$, je používán koeficient korelace r . Znaménko před hodnotou korelačního koeficientu určuje směr závislosti. Je-li r kladné číslo, je regresní funkce lineárně rostoucí, mezi proměnnými x , y je přímo úměrná závislost. Je-li r záporné číslo, je regresní funkce lineárně klesající, mezi proměnnými x , y je nepřímo úměrná závislost. Hodnoty blízké k -1 nebo $+1$ značí silnější závislost, naopak hodnoty kolem nuly znamenají slabou lineární závislost nebo nezávislost proměnných. Korelační koeficient obtížně zachycuje nelineární typ závislosti. (Hindls a kol., 2007)

Výběrový korelační koeficient, což je nejlepší odhad skutečného korelačního koeficientu, se vypočítá jako podíl kovariance mezi proměnnými a součinu směrodatných odchylek jednotlivých proměnných:

$$r = \frac{s_{XY}}{\sqrt{s_X^2 s_Y^2}} = \frac{\frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})}{\sqrt{\frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2 \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2}}. \quad (1)$$

Pro testování významnosti korelačního koeficientu vzdálenosti od nuly, tj. testování, zda je korelace mezi proměnnými statisticky významná, lze použít následující test:

Nulová hypotéza $H_0: \rho = 0$ (žádná korelace mezi proměnnými)

Alternativní hypotéza $H_1: \rho \neq 0$ (korelace existuje)

Testová statistika

$$T = \frac{r}{\sqrt{1-r^2}} \sqrt{n-2} \quad (2)$$

má za platnosti nulové hypotézy a předpokladu normality rozdělení, odkud pochází měření, t-rozdělení o $(n-2)$ stupních volnosti.

Lze tedy postupovat podle tohoto návodu: vypočítat výběrový korelační koeficient, statistiku T a porovnat ji s kritickými hodnotami $t_{1-\alpha/2}(n-2)$ rozdělení. V některých učebnicích jsou hodnoty testu tabelovány přímo, takže lze přímo porovnávat vypočítaný výběrový korelační koeficient. Statistické softwary také udávají přímo tzv. p-value, která se porovnává přímo se zvolenou hladinou významnosti $\alpha = 0,05$.

Problém zdánlivé korelace mezi dvěma proměnnými se vyskytuje v případě, kdy mezi proměnnými skutečná závislost neexistuje, ale zdá se, že existuje. V literatuře (například Hindls a kol., 2007) se uvádí, že tato zdánlivá korelace (spurious correlation, klamná, pseudo, nepravá, iluzorní, nesmyslná, nonsense, náhodná a podmíněná, conditional korelace) vzniká jako nesmyslná (náhodná, nevysvětlená) nebo podmíněná nebo nesprávně interpretovaná. Existují postupy⁵, jak zdánlivou korelaci odhalit, důležité je však pochopení reálné situace a vzájemných vztahů mezi analyzovanými proměnnými.

Zdánlivá korelace totiž představuje problém, pokud není správně podchycena. Je totiž možné špatně, ať už neúmyslně nebo úmyslně, interpretovat získané výsledky a vývoj dvou proměnných vysvětlit jako vzájemnou vazbu, ačkoliv o přímý vliv jeden na druhé nejde. V krajních případech lze takto i manipulovat výsledky a ohýbat závěry.

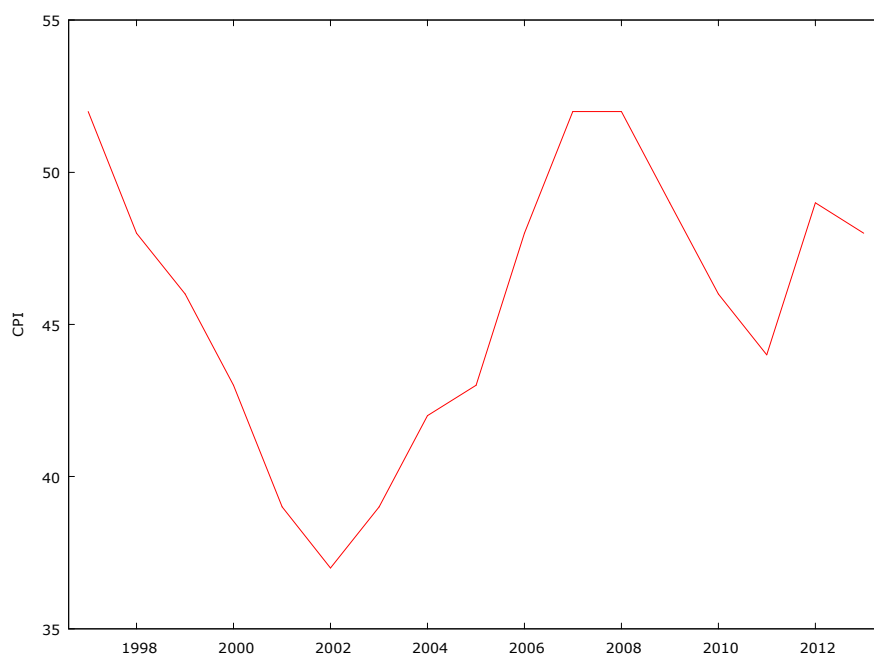
K výpočtům byl použit statistický software Gretl, verze 1.9.14. Část výpočtů byla také provedena v MS Excel 2013. Všechny statistické testy byly provedeny na hladině významnosti $\alpha = 0,05$.

⁵ Některé z těchto postupů spočívají ve stacionarizaci časových řad například odstraněním trendové složky nebo diferenciací.

Vývoj použitých časových řad

Index vnímané korupce v České republice byl již komentován výše. Jeho vývoj není stabilní, v posledních letech nabral pozitivní trend, kdy rostl (tj. snižovala se korupce), ovšem v roce 2013 došlo opět ke zhoršení. Celkově se CPI pohybuje mezi 37 a 52 body, přičemž vrcholu (tedy nejnížší korupce) bylo dosaženo v letech 2006-2008, naopak za prozatím nejhorší období lze považovat rok 2002.

Graf č. 8: Vývoj indexu vnímané korupce, ČR, 1997–2013

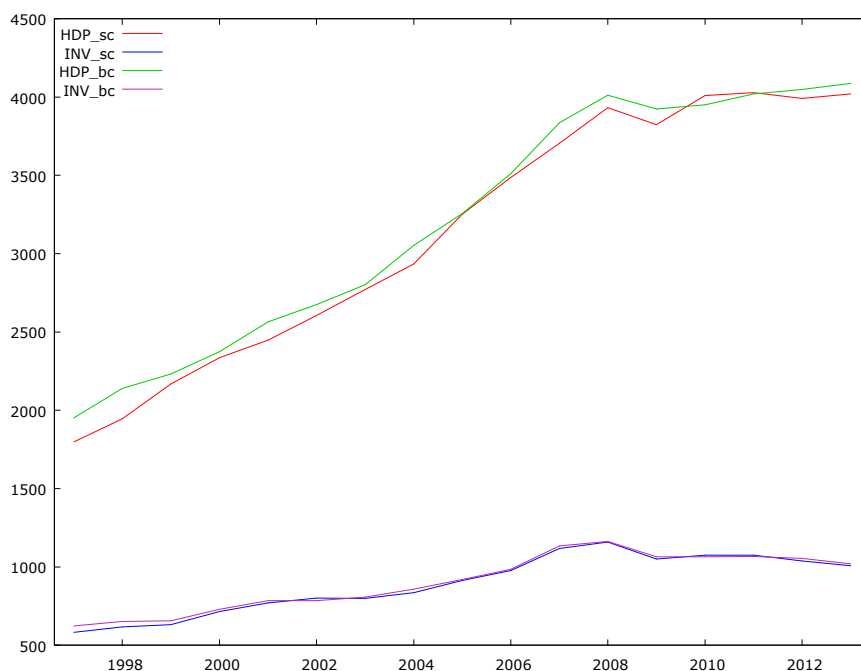

Zdroj: Transparency International, vlastní zpracování v Gretlu

HDP dlouhodobě roste, a to jak ve stálých cenách, tak v běžných cenách. Již překročilo hranici 4 000 mld. Kč. Během ekonomické krize, tj. od roku 2009 dochází ke stagnaci vývoje HDP, který posledních pět let narůstá jen velmi pomalu, u ukazatele ve stálých cenách lze v roce 2009 vidět dokonce pokles a pak opět v roce 2012.

Investice se v poslední době pohybují nad 1 000 mld. Kč, je u nich vidět stagnace i mírný pokles, a to zejména v roce 2009 a pak znovu v roce 2012 a 2013. Naopak za nejlepší roky z hlediska přílivu investic lze považovat období silného ekonomického růstu 2007-2008.

Graf č. 9: Vývoj HDP a investic ve stálých a v běžných cenách, ČR, 1997–2013

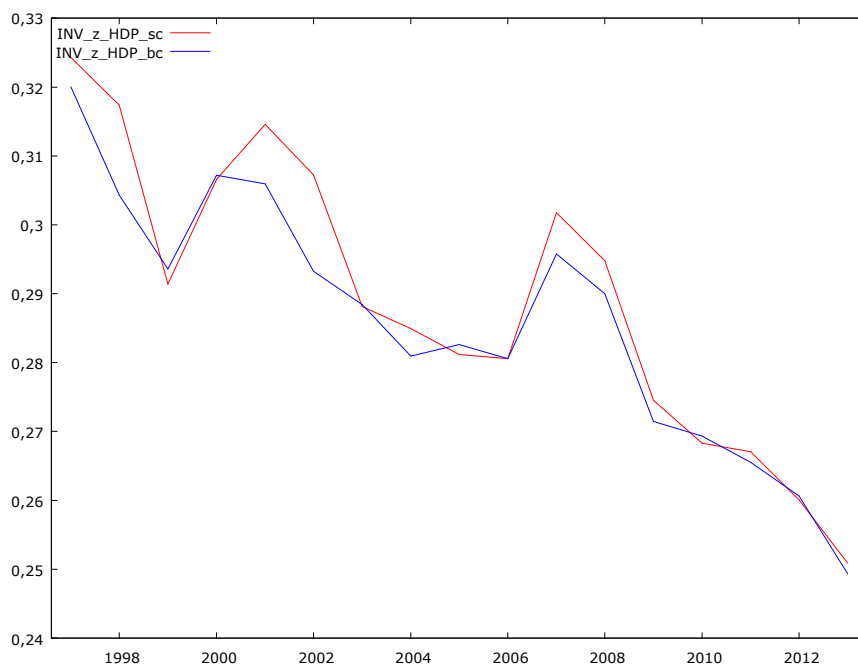

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování v Gretlu

Vypočítaná charakteristika vývoje podílu investic z objemu HDP v procentech má jednoznačně sestupný charakter. Kromě roků 1999-2002 a 2006-2007 se jedná o setrvalý pokles až na úroveň 25 %. To celkově značí, že investice relativně vůči HDP klesají, což také znamená, že Česká republika není schopna dlouhodobě přitahovat zahraniční investice.

Tento ukazatel nebude použit pro statistickou analýzu.

Graf č. 10: Vývoj podílu investic z HDP ve stálých a v běžných cenách, ČR, 1997–2013

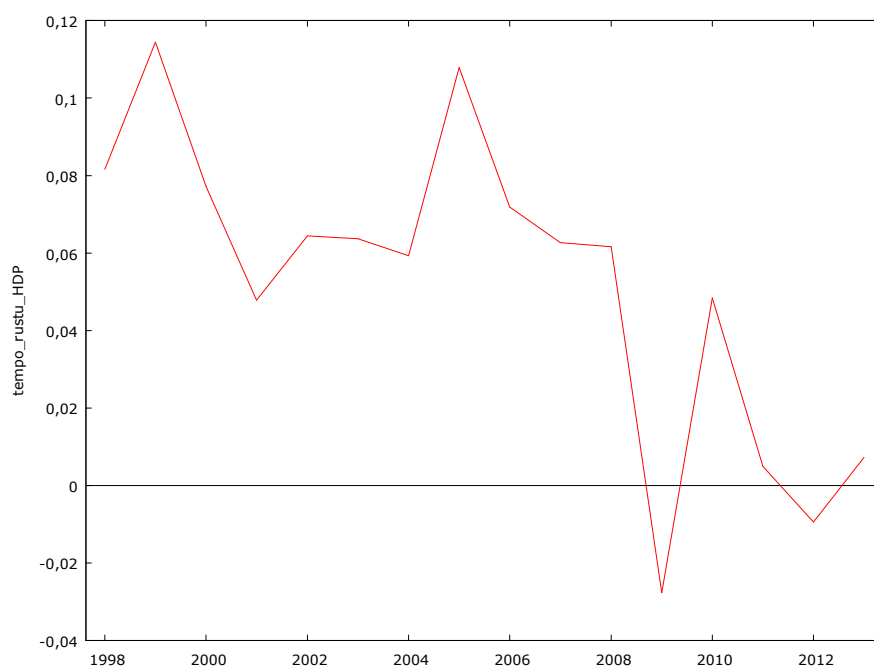

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet, vlastní zpracování v Gretlu

Roční tempo růstu HDP je počítáno jako procentní meziroční přírůstek HDP ve stálých cenách. V roce 2009 lze poprvé po delší době vidět, že došlo k poklesu HDP ve stálých cenách, a to o 2,77 %. Předchozí meziroční růsty i o téměř 10 % jsou minulostí a česká ekonomika se potýká s dopady hospodářské krize stejně, jako je tomu u jiných evropských států.

Další pokles je viditelný v roce 2012, kdy HDP vyjádřené ve stálých cenách pokleslo o 0,95 % oproti roku 2011. V následujícím roce je už viditelný opět růst, avšak jen na úrovni 0,73 %.

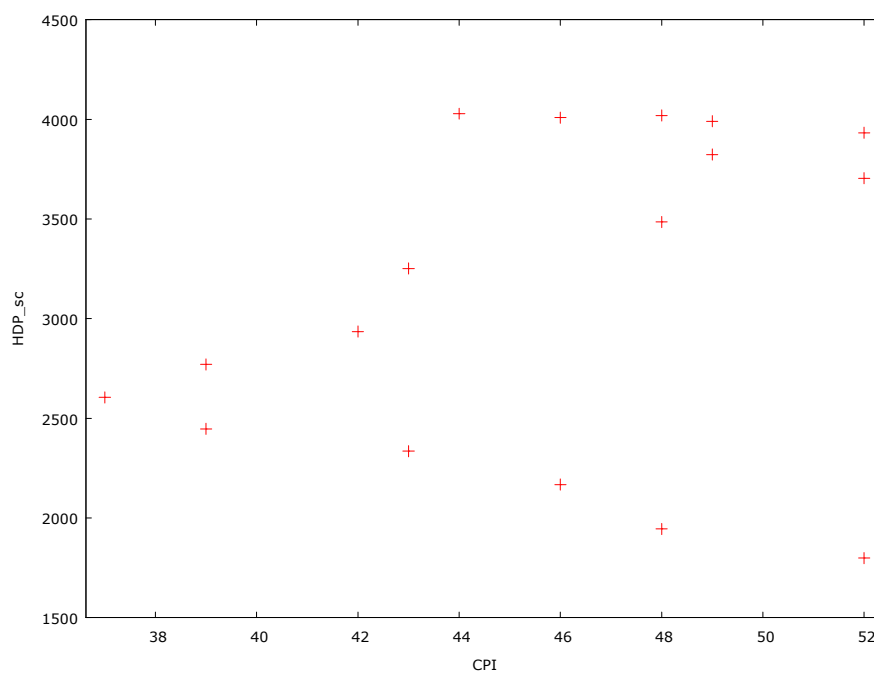
Graf č. 11: Vývoj tempa růstu HDP ve stálých cenách, ČR, 1998–2013

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet, vlastní zpracování v Gretlu

Grafy vzájemné závislosti mezi indexem vnímané korupce (CPI) a HDP ve stálých a v běžných cenách ukazují, že jednoznačná a silná míra podobnosti či vzájemné sladění se bude hledat obtížně. Je však možné zaměřit se na kratší časové úseky.

Graf č. 12: Vztah mezi indexem vnímané korupce (CPI) a HDP ve stálých cenách, ČR, 1997–2013

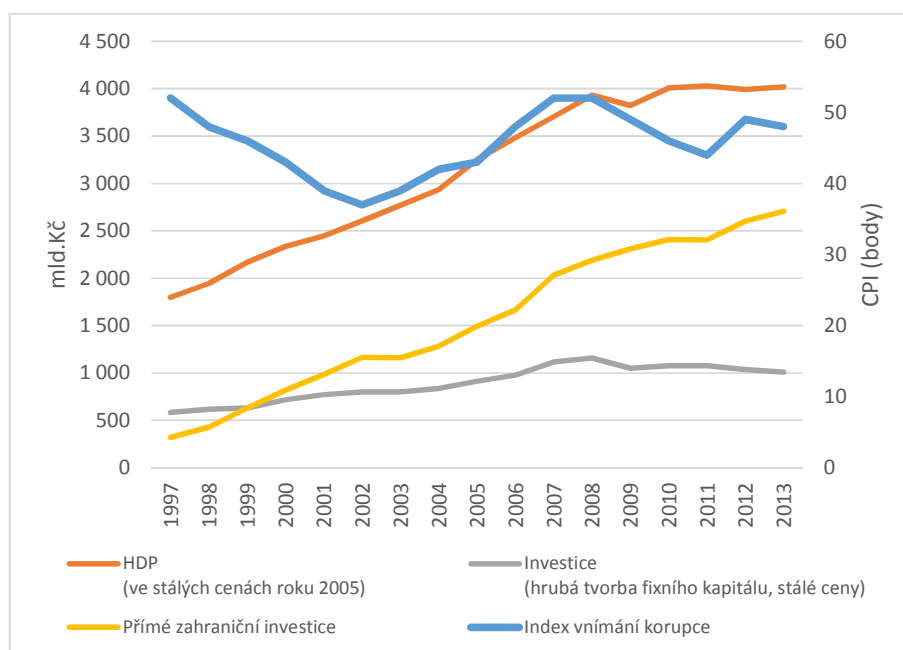

Zdroj: Transparency International, Český statistický úřad, vlastní zpracování v Gretlu

Korelační analýza

Korelační analýza byla provedena v několika fázích. Protože z vývoje časové řady CPI a HDP je vidět, že mají velmi podobný vývoj v období let přibližně 2002–2010, byly kromě korelačních koeficientů za celé období vypočítány i koeficienty korelace za období kratší. Kromě samotných korelačních koeficientů indexu vnímané korupce s vybranými indikátory (viz následující tabulky), jsou zde také uvedeny výsledky statistických testů na významnost korelačního koeficientu, jež vychází mimo jiné z počtu pozorování.

Graf č. 13: Vztah mezi indexem vnímané korupce (CPI) a HDP v běžných cenách, ČR, 1997–2013

Zdroj: Transparency International, Český statistický úřad, Česká národní banka, vlastní zpracování

- Korelační koeficienty, za použití pozorování 1997–2013
- 5% kritická hodnota (oboustranná) = **0,4821** pro $n = 17$

Tabulka č. 6: Korelační koeficienty CPI s vybranými indikátory, ČR, 1997–2013

	HDP (stálé ceny)	INV (stálé ceny)	PZI (stálé ceny)
období 1997–2013	0,2990	0,3210	0,4980
výsledek stat. testu	H_0 nezamítáme	H_0 nezamítáme	H_0 zamítáme

Zdroj: Gretl, korelační analýza

- Korelační koeficienty, za použití pozorování 1998–2013
- 5% kritická hodnota (oboustranná) = **0,4973** pro $n = 16$

Tabulka č. 7: Korelační koeficienty tempa růstu CPI s vybranými indikátory, ČR, 1997–2012

	tempo růstu HDP ve stálých cenách	tempo růstu INV ve stálých cenách	tempo růstu PZI ve stálých cenách
období 1998–2013	-0,0058	0,0706	-0,2896
výsledek stat. testu	H_0 nezamítáme	H_0 nezamítáme	H_0 nezamítáme

Zdroj: Gretl, korelační analýza

Výsledek: Kritickou hodnotu testu překračuje pouze jediný korelační koeficient, a sice mezi úrovní indexu vnímání korupce a objemem přímých zahraničních investic. V ostatních případech nebyla překročena příslušná kritická hodnota pro hladinu významnosti 0,05, žádný z ostatních není tudíž statisticky významný. Z dlouhodobého pohledu byla nalezena závislost mezi korupcí a vývojem PZI, avšak nebyla identifikována žádná souvislost mezi vývojem objemu HDP nebo vývojem objemu investic, a to na příkladu stálých cen. Protože se jedná o kladný korelační koeficient, lze hovořit o vztahu přímo úměrném – to znamená, že čím vyšší index vnímané korupce (CPI), tím vyšší objem přímých zahraničních investic, jinými slovy, čím nižší korupce v zemi, tím vyšší CPI a tím vyšší PZI, a naopak čím vyšší korupce v zemi je (tj. index CPI dosahuje nižších hodnot), tím nižší bude PZI.

Žádný korelační koeficient pro hledání souvislostí mezi vývojem tempa růstu CPI a tempa

růstu HPD, investic či PZI nepřekračuje kritickou hodnotu testu a nejsou tudíž statisticky významné. Z dlouhodobého pohledu nebyla nalezena závislost mezi ročními změnami korupce a ročním tempem růstu HDP, investic či PZI.

Přesto, že stálé ceny vyjadřují pouze vývoj makroekonomického indikátory (HDP, investice) a již nereflektují inflaci, nebyla zde nalezena souvislost s vývojem korupce a nelze se tak opírat o tvrzení, že by rostoucí objem hrubého domácí produktu byl spojen s nižší korupcí, nebo že by větší objem investic znamenal méně korupce.

- Korelační koeficienty, za použití pozorování 2002–2013
- 5% kritická hodnota (oboustranná) = **0,5760** pro $n = 12$

Tabulka č. 8: Korelační koeficienty CPI s vybranými indikátory, ČR, 2002–2013

	HDP (stálé ceny)	INV (stálé ceny)	PZI (stálé ceny)
období 2002–2013	0,8028	0,8885	0,7143
výsledek stat. testu	H₀ zamítáme	H₀ zamítáme	H₀ zamítáme

Tabulka č. 9: Korelační koeficienty tempa růstu CPI s vybranými indikátory, ČR, 2002–2013

	tempo růstu HDP ve stálých cenách	tempo růstu INV ve stálých cenách	tempo růstu PZI ve stálých cenách
období 2002–2012	0,2704	0,3949	0,2953
výsledek stat. testu	H ₀ nezamítáme	H ₀ nezamítáme	H ₀ nezamítáme

Zdroj: Gretl, korelační analýza

Výsledek: U korelačních koeficientů mezi korupcí a výší HDP, mezi korupcí a celkovými investicemi a mezi korupcí a objemem přímých zahraničních investic překračují testové statistiky kritickou hodnotu testu a jedná se tedy o statisticky významně silné vztahy. Protože ve všech třech případech (pro HDP, INV a PZI ve stálých cenách) je korelační koeficient kladný, lze hovořit o vztahu přímo úměrném. To znamená, že čím vyšší index vnímané korupce (CPI), tím vyšší HDP, celkové investice i přímé zahraniční investice. Jinými slovy, čím nižší korupce v zemi, tím vyšší CPI a tím vyšší HDP, investice i PZI

a naopak čím vyšší korupce v zemi (tj. index CPI dosahuje nižších hodnot), tím nižší bude HDP i investice jak celkové, tak přímé zahraniční.

U tempa růstu HDP nepřesáhl korelační koeficient kritickou hranici, není tudíž statisticky významný. Rovněž tak vazba mezi ročním tempem korupce a ročním tempem růstu celkových investic, ani mezi tempem růstu korupce a tempem růstu PZI nejsou statisticky významné.

V tomto dvanáctiletém období byla nalezena závislost mezi korupcí a vývojem HDP, celkovými investicemi a přímými zahraničními investicemi v absolutním objemovém vyjádření, přičemž se potvrzuje hypotéza č. 1, č. 3 a č. 5. Naopak pro hypotézy č. 2, č. 4 a č. 6 nebyly nalezeny podpůrné argumenty a není možné je v období 2002 až 2013 potvrdit.

- Korelační koeficienty, za použití pozorování 2002–2010
- 5% kritická hodnota (oboustranná) = **0,6664** pro $n = 9$

Tabulka č. 10: Korelační koeficienty CPI s vybranými indikátory, ČR, 2002–2010

	HDP (stálé ceny)	INV (stálé ceny)	PZI (stálé ceny)
období 2002–2010	0,8899	0,9454	0,8207
výsledek stat. testu	H₀ zamítáme	H₀ zamítáme	H₀ zamítáme

Tabulka č. 11: Korelační koeficienty tempa růstu CPI s vybranými indikátory, ČR, 2002–2010

	tempo růstu HDP ve stálých cenách	tempo růstu INV ve stálých cenách	tempo růstu PZI ve stálých cenách
období 2002–2010	0,4706	0,5785	0,2177
výsledek stat. testu	H ₀ nezamítáme	H ₀ nezamítáme	H ₀ nezamítáme

Zdroj: Gretl, korelační analýza

Výsledek: V nejkratším analyzovaném období 2002–2010 byly nalezeny silné lineární vazby mezi korupcí a výší HDP, korupcí a výší investice a korupcí a objemem přímých

zahraničních investic. To znamená, že vyšší korupce je spojena s nižším HDP, nižšími investicemi i nižšími přímými zahraničními investicemi. Tím se opět potvrzují hypotézy č. 1, č. 3 a č. 5.

Ostatní zkoumané vazby se nepodařilo prokázat, tedy korupce měřená ročním tempem růstu CPI a tempo růstu HDP, ve druhém případě tempo růstu celkových investic a ve třetím případě tempo růstu přímých zahraničních investic spolu nejsou korelované, nemají podobný vývoj či sladěnost. Nelze tak potvrdit hypotézy č. 2, č. 4 ani č. 6.

Ukazuje se tím, že korupce zřejmě neovlivňuje, jak rychle HDP či investice porostou, jejich meziroční změnu, ale že ovlivňuje celkový objem výkonu ekonomiky, respektive příliv investic do České republiky.

Tabulka č. 12: Přehled výsledků hypotéz

Hypotéza	Potvrzena / nepotvrzena*	
Hypotéza č. 1: vysoká korupce vykazuje vysokou míru podobnosti, čili vzájemné sladěnosti s nižším HDP	1997–2013	nepotvrzeno
	2002–2013	potvrzeno
	2002–2010	potvrzeno
Hypotéza č. 2: vysoká korupce vykazuje vysokou míru podobnosti, čili vzájemné sladěnosti s pomalejším tempem růstem HDP	1997–2013	nepotvrzeno
	2002–2013	nepotvrzeno
	2002–2010	nepotvrzeno
Hypotéza č. 3: vysoká korupce vykazuje vysokou míru podobnosti, čili vzájemné sladěnosti s nižším objemem investic	1997–2013	nepotvrzeno
	2002–2013	potvrzeno
	2002–2010	potvrzeno
Hypotéza č. 4: vysoká korupce vykazuje vysokou míru podobnosti, čili vzájemné sladěnosti s pomalejším tempem růstu investic	1997–2013	nepotvrzeno
	2002–2013	nepotvrzeno
	2002–2010	nepotvrzeno
Hypotéza č. 5: vysoká korupce vykazuje vysokou míru podobnosti, čili vzájemné sladěnosti s nižším objemem přímých zahraničních investic	1997–2013	potvrzeno
	2002–2013	potvrzeno
	2002–2010	potvrzeno
Hypotéza č. 6: vysoká korupce vykazuje vysokou míru podobnosti, čili vzájemné sladěnosti s pomalejším tempem růstu přímých zahraničních investic	1997–2013	nepotvrzeno
	2002–2013	nepotvrzeno
	2002–2010	nepotvrzeno

Zdroj: vlastní zpracování

* Poznámka: test na významnost korelačního koeficientu, $\alpha = 0,05$

Na základě výpočtů, které byly představeny výše, se potvrdilo, že vyšší korupce vykazuje vysokou míru podobnosti, čili vzájemné sladěnosti s nižším HDP, to znamená, že vede ke snížení ekonomické výkonnosti země, konkrétně k nižší tvorbě HDP. Stejně tak se potvrzuje, že vyšší korupce vykazuje vysokou míru podobnosti a vzájemné sladěnosti s nižším objemem celkových investic v ekonomice a taktéž s objemem přímých zahraničních investic v ČR.

Pro žádná data za Českou republiku naopak nebylo možno potvrdit, že by meziroční tempo růstu korupce vykazovalo vysokou míru podobnosti či vzájemné sladěnosti s pomalým meziročním tempem HDP, celkových investic či přímých zahraničních investic.

Na druhou stranu je nutno konstatovat, že korelační analýza je značně jednoduchý aplikační nástroj, který sice vychází ze statistických metod, ale má omezené výsledky a možnosti využití. Navíc používání časových řad může v některých případech vést k potvrzení korelace, i když ve skutečnosti proměnné korelovány věcně nejsou, ale vykazují obdobný časový trend (tzv. zdánlivá korelace).

5 Výsledky a diskuse

Česká republika se potýká s relativně závažnou formou korupce, protože v hodnocení zemí Evropské unie patří podle výsledků měření Transparency International až na 23. místo, na celém světě pak na 57. místo ze 177 hodnocených států.

Vývojové trendy v korupci, přesněji ve vývoji indexu vnímání korupce (CPI) nejsou jednoznačné. CPI nejprve v období 1997–2002 klesal, což znamená zhoršování korupčního prostředí, poté nastal v období 2002–2008 růst indexu, tedy zmenšování korupce, ale od roku 2008 se situace opět zhoršila. V letech 2011–2012 došlo k navýšení indexu, jinými slovy snížení korupce, ovšem není zřejmé, zda se jedná o trvalý trend nebo dočasný výkyv, protože již v roce 2013 CPI opět o jeden bod poklesl. Tento proměnlivý trend způsobuje, že se CPI pohybuje v pásmu 37 až 52 bodů na škále 0 až 100 bodů, což lze obecně označit za střední až vyšší míru korupce bez trvalého nebo výrazného zlepšování, takže situaci nelze považovat za pozitivní.

Výsledky korelační analýzy mezi korupcí (měřenou indexem vnímání korupce CPI) a vybranými makroekonomickými indikátory se liší v závislosti na období, které je analyzováno.

Souhrnně lze konstatovat, že vysoká míra podobnosti, čili vzájemné sladění vyšší korupce s nižším objemem HDP byla pro střední a kratší období prokázána, stejně tak mezi vyšší korupcí a nižším objemem celkových investic a mezi korupcí a objemem přímých zahraničních investic. Vysoká korupce, tj. nižší velikost indexu vnímání korupce, vykazuje vysokou míru podobnosti, čili vzájemné sladění s nižším HDP a také s nižším objemem investic obou druhů, a tyto vazby potvrzují znění hypotéz č. 1, č. 3 a č. 5. U přímých zahraničních investic byla tato vazba potvrzena i v nejdelším analyzovaném období 1997–2013.

Naopak vysoká míra podobnosti, čili vzájemné sladění vyššího tempa růstu korupce s nižším tempem růstu HDP prokázána nebyla, stejně tak mezi vyšším tempem růstu

korupce a nižším tempem růstu investic či přímých zahraničních investic. Roční tempo růstu korupce a roční tempo růstu HDP spolu nejsou korelovány tak, aby bylo možné hovořit o statisticky významné těsnosti závislosti; vysoká korupce, tj. nižší index vnímání korupce, vykazuje malou míru podobnosti, čili vzájemné sladění s nižším tempem růstu HDP a také s nižším tempem růstu celkových investic i přímých zahraničních investic, a to vždy u ukazatelů vypočítaných na základě hodnot ve stálých cenách.

Tyto výsledky ukazují, že se na základě předložené analýzy lze domnívat, že mezi mírou korupce a vybranými makroekonomickými indikátory ekonomické výkonnosti země existuje vysoká míra podobnosti. Zde lze hovořit také o vysoké míře vzájemné sladění, o stejném směru vývoje. Ukazuje se, že vyšší korupce je sladěná s nižším objemem vytvořeného HDP a s nižším objemem investic – celkových i přímých zahraničních.

Naopak se také ukazuje, že pro vztah mezi tempem růstu korupce a ročním tempem růstu HDP nelze hovořit o vyšší míře podobnosti či sladění, vzájemná sladění je nízká. Stejný komentář je možné použít také pro vazbu mezi ročním tempem korupce a ročním tempem růstu investic – celkových i přímých zahraničních.

Tato zjištění je možné shrnout do závěru, že vyšší korupce má vysokou míru podobnosti s nižším výkonem ekonomiky, který je měřen tím, co ekonomika vytvoří: tedy objemem HDP, a tím, jako má sílu přitáhnout investice, tedy objemem hrubých investic a objemem přímých zahraničních investic. Někteří autoři tento nepříznivý dopad na vývoj ekonomiky vysvětlují tak, že část prostředků, které mohly sloužit pro růst HDP, jsou přelévány a stanou se tzv. transakčními náklady.

Uvedené výsledky ovšem není možné interpretovat jako robustní. Pokud nebyl prokázán statisticky významný korelační koeficient, ještě to nemusí znamenat, že korupce nemá vliv na ekonomický růst, například na podíl investic z HDP. Důvodem je to, že na vývoj korupce má vliv mnohem více faktorů, které navíc působí souběžně, což uvedená korelační analýza nezohledňuje. Jako další možné faktory by bylo možné uvažovat vliv inflace, fáze ekonomického cyklu (růst, krize), zadlužení ekonomiky, stav veřejných rozpočtů, exportní nebo importní aktivitu, stav fiskální politiky a v neposlední řadě také možné časové zpoždění.

Druhým argumentem je charakter měření korupce. Jedná se o souhrn studií, které vycházejí z vnímání korupce veřejností v dané zemi. Například v době krize lidé častěji omlouvají své korupční chování tím, že může napomoci udržení zakázky, zaměstnání či záchrany celého podniku. Vliv na odpovědi respondentů má i to, jak daný národ vnímá korupci ve srovnání se skutečnou realitou. (Lukašíková, Otáhal, 2012, s. 20-21)

Následující část uvádí návrhy, jak by bylo možné s korupcí bojovat.

K nástrojům, které lze v boji s korupcí využít, ať už se vyskytuje v jakékoliv formě, patří celá škála možností. Jednou z nich je celková nálada ve společnosti, otevřenost, vysoká transparentnost, malý strach z toho, když oznámím podezření na korupční jednání. To se týká i celkové snahy nepovažovat korupci za standardní jednání, jež by měla ve společnosti dominovat.

Transparentnost při finančních transakcích a rozdělování zakázek patří k dalším možnostem, jež zužují prostor pro korupční jednání.

Protikorupční linka a další možnosti anonymního nahlášení podezření na korupční jednání, tzv. whistleblowing, mají zaručit anonymitu a bezpečí pro oznamovatele a usnadňovat mu takové jednání. Takové linky a kanály pro oznamování podezření jsou funkční například uvnitř velkých korporací posilováním odborů interního auditu a zajištěním jejich nezávislosti.

Při prevenci korupčního jednání při výkonu státní služby lze posílit účinnost opatření zvyšováním účinnosti protikorupčních mechanismů vnitřního řídicího a kontrolního systému instituce.

Do oblasti fungování veřejné správy patří i elektronizace komunikace a výkonu státní správy.

NERV – Národní ekonomická rada vlády navrhuje následujících pět mechanismů v boji proti korupci: omezení veřejných výdajů na principu absolutní nezbytnosti, zavedení mechanismu schvalování na principu odbornosti, odstranění konfliktů zájmů na principu analýzy vzájemných vztahů, zavedení kontroly kvality na principu fyzických zkoušek a zavádění veřejných soutěží, elektronických aukcí, transparentnosti veřejných zakázek,

zrušení akcí na dodávatele, ochrana „whistleblowerů“, omezení podlimitních zakázek, zákon o státní službě aj.

V rámci legislativních pravidel přispívá k boji s korupcí transparentní zákon o veřejných zakázkách, o veřejné službě apod. a jejich dodržování, dále obecně pomáhá prostředí, ve kterém je právo a právní systém efektivně vymahatelné. To mimo jiné znamená, že v případě usvědčení z korupčního jednání existují efektivní nástroje postihu.

Vláda České republiky ve svém materiálu *Od korupce k integritě. Strategie vlády v boji s korupcí na období let 2013 a 2014* z roku 2013 prohlašuje za své priority v části protikorupčních opatření následující oblasti: zákon o úřednících, zákon o střetu zájmů, zákon o svobodném přístupu k informacím, rozkrývání konečných vlastníků, ochrana oznamovatelů, finanční kontrola a audit, vlastnická politika státu, strategie a metodika veřejného nakupování, zákon o státním zastupitelství a (obecně) protikorupční program.

Do agendy veřejných zakázek patří například veřejné investování a elektronizace veřejného zadávání, pro což vláda potřebuje analyzovat možnosti zřízení Úřadu pro veřejné investování. Vyšší transparentnost bude zajištěna elektronizací zadávacích řízení a jejich vyhodnocování, na čemž se pracuje průběžně. Veřejné zakázky malého rozsahu, včetně veřejných zakázek spolufinancovaných ze zdrojů EU, jež jsou často zdrojem korupčních praktik, se musejí řídit jednotnou metodikou pro zadávání veřejných zakázek malého rozsahu.

Protikorupční program řízený Ministerstvem vnitra České republiky si klade za cíl posílit dotační program pro nestátní neziskové organizace, vyčlenit prostředky na sociologické a další výzkumy korupčního prostředí, vyčlenit prostředky na vzdělávání zaměstnanců veřejné správy v protikorupční problematice, nastartovat a řídit program účelových neinvestičních dotací pro veřejné instituce na podporu jejich protikorupční politiky. Souběžně je potřeba neustále a systematicky analyzovat stav korupce v České republice.

K dosažení účinného boje s korupcí je nezbytná spolupráce s nestátními neziskovými organizacemi a s akademickými pracovišti. Organizace z neziskového sektoru se často detailně zaměřují na individuální dílčí témata korupce (např. korupce na komunální úrovni,

veřejné zakázky, IT zakázky, apod.) a případná kooperace se státními orgány v podobě zpracování odborných analýz, připomínkování legislativních návrhů či příprava vlastních legislativních návrhů, pořádání veřejných seminářů a odborných diskusí a další formy poradenské činnosti schází. Obdobnou práci též mohou vyvíjet příslušná akademická pracoviště (zejména fakulty s právním, ekonomickým a sociologickým zaměřením).

Bez zajištění financování protikorupční politiky není možno dosahovat účinných výsledků v boji s korupcí. Z předběžných podkladů dotujících rezortů lze konstatovat, že celkový objem dotací ze státního rozpočtu na projekty nestátních neziskových organizací v roce 2011 činil zhruba 6 mld. Kč. Státní dotační politika vůči nestátním neziskovým organizacím je rozdělena do 15 hlavních oblastí (např. tělesná výchova a sport, kultura, sociální služby, zahraniční aktivity, protidrogová politika, ochrana spotřebitele a nájemních vztahů), přičemž samostatná oblast pro boj s korupcí chybí. Finanční prostředky související s bojem s korupcí jsou přerozdělovány pouze prostřednictvím dotačního programu Ministerstva vnitra s názvem „Prevence korupčního jednání“ v rámci oblasti „rizikové chování“. V rámci téhož dotačního programu bylo na rok 2013 alokováno pouze 3,5 mil. Kč. Výše finančních prostředků jen stěží hovoří ve prospěch skutečného úmyslu vlády České republiky být vládou boje s korupcí.

(Od korupce k integritě. Strategie vlády v boji s korupcí na období let 2013 a 2014, s. 69-70)

6 Závěr

Korupční jednání je závažným problémem ve všech ekonomikách světa. Je to problém o to větší, že zasahuje do ekonomického, politického, ale i sociálního, kulturního a společenského fungování dané země. V poslední době je korupci a korupčnímu jednání věnována i v České republice zvýšená pozornost.

Korupci je možné měřit více způsoby. Za nejčastější a obecně nejvíce přijímaný je považován index vnímané korupce (Corruption Perception Index, CPI), který tvoří a publikuje nevládní organizace na ochranu lidských práv Transparency International. Tento index na škále 0 (maximální míra korupce) až 100 (minimální míra korupce) je v diplomové práci představen a je využit při analýze vzájemné vazby mezi vývojem korupce a vybranými makroekonomickými indikátory. Hypotézy práce byly formulovány jako tvrzení o tom, že vyšší korupce vykazuje vysokou míru podobnosti či vzájemné sladění s nižší výkonností ekonomiky, což odpovídá i zjištěním jiných autorů na různých reálných vstupních datech.

Statistickou analýzou založenou na hodnocení statistické významnosti korelačního koeficientu na hladině významnosti 0,05 byly některé z hypotéz potvrzeny, některé pro případ České republiky potvrzeny nebyly. V následujícím výčtu je uvedeno, pro která období je korelační ukazatel vypočten jako statisticky signifikantní.

Hypotéza č. 1: vysoká korupce vykazuje vysokou míru podobnosti, čili vzájemné sladění s nižším HDP byla potvrzena pro období 2002–2013 a 2002–2010.

Hypotéza č. 2: vysoká korupce vykazuje vysokou míru podobnosti, čili vzájemné sladění s pomalejším tempem růstem HDP nebyla potvrzena.

Hypotéza č. 3: vysoká korupce vykazuje vysokou míru podobnosti, čili vzájemné sladění s nižším objemem celkových investic byla potvrzena pro období 2002–2013 a 2002–2010.

Hypotéza č. 4: vysoká korupce vykazuje vysokou míru podobnosti, čili vzájemné sladění s pomalejším tempem růstu celkových investic nebyla potvrzena.

Hypotéza č. 5: vysoká korupce vykazuje vysokou míru podobnosti, čili vzájemné sladění s nižším objemem přímých zahraničních investic byla potvrzena pro období 1997–2013, 2002–2013 a 2002–2010.

Hypotéza č. 6: vysoká korupce vykazuje vysokou míru podobnosti, čili vzájemné sladění s pomalejším tempem růstu přímých zahraničních investic nebyla potvrzena.

Z tohoto postupu lze dovodit, že mezi korupcí a vytvořeným HDP a mezi korupcí a objemem investic existuje vysoká míra podobnosti, vzájemné sladění. Vždy je tedy nutné uvažovat o korupci jako o jednom z možných důležitých faktorů, pokud je úkolem analyzovat vývoj ekonomiky, zejména HDP.

Tato vazba je negativní povahy, tedy vyšší korupce vykazuje vysokou míru podobnosti s nižším ekonomickým výkonem země – zde již generalizujeme výstup pro Českou republiku. Lze z toho tedy usuzovat, že vyšší korupce má nezanedbatelný vliv na to, že Česká republika může být méně výkonná, než by mohla být, a tudíž že ve svém důsledku by mohla růst pomaleji a v rámci Evropské unie nemusí dosáhnout na hodnoty unijního průměru. Lze také očekávat, že v takovém případě by Česká republika zaostávala například v oblasti technologií, inovací a konkurenceschopnosti apod. Velká část západních evropských zemí se na žebříčku indexu vnímané korupce nachází na lepších pozicích než Česká republika.

Na druhou stranu je korupci v poslední době věnován velký prostor ve vládních programech, programech politických stran a v médiích, což se odráží i v proměně politických a jiných preferencí občanů a vede k volbě nových stran a politických uskupení. Transformace ve výskytu, vnímání a struktuře korupce pokračuje.

7 Seznam použitých zdrojů

- BRABCOVÁ, I. *Vstup do problematiky korupce a úplatkářství*. In sborník z odborného semináře „K otázkám korupce a úplatkářství“. Praha: PA ČR, 2002.
- DANČÁK, B., HLOUŠEK, V., ŠIMÍČEK, V. *Korupce: projevy a potírání v České republice a Evropské unii*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2006. 309 s. ISBN 80-2104-062-9.
- Dohoda o partnerství pro programové období 2014–2020*. Česká republika. Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky. Prosinec 2013 – verze pro meziresortní připomínkové řízení. Praha: 2013.
- DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. *Korupce*. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze, 2005.
- GRIVNA, T. Trestní postih korupce v soukromé sféře. *Trestněprávní revue*, 2005(7), 169–173.
- HINDLS, R., HRONOVÁ, S., SEGER, J., FISCHER, J.: *Statistika pro ekonomy*. 8. vydání. Praha: Professional Publishing, 420 s. ISBN 978-80-86946-43-6.
- HULÍNSKÝ, P. *Aktuální otázky trestněprávní ochrany společnosti před korupcí*. Praha: Police History, 2008.
- CHMELÍK, J., TOMICA, Z. *Korupce a úplatkářství*. Praha: Linde, 2011.
- CHMELÍK, J. *Pozornost, úplatek a korupce*. 1. vyd. Praha: Linde, 2003. 222 s. ISBN 80-72014-34-X.
- KOHOUT, P. (ed.) *Boj proti korupci*. Sborník textů pracovní skupiny pro boj proti korupci Národní ekonomické rady vlády (NERV). Úřad vlády České republiky, Národní ekonomická rada vlády (NERV). Praha: 2011.

- KRAJČOVIČOVÁ, I. *Problém korupce a její hodnocení v hospodářské politice*. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně, Ekonomicko-správní fakulta. Brno: 2006.
- LEITE, C., WEIDMANN, J. *Does Mother Nature Corrupt? Natural Resources, Corruption, and Economic Growth*. International Monetary Fund Working Paper, WP/99/85. Washington: 1999.
- LUKAŠÍKOVÁ, M., OTÁHAL, T. *Vývoj vnímané korupce v zemích Visegrádské čtyřky a Číny*. Scientia et Societas, 8, č. 1, s. 36-47.
- MAURO, P. *Corruption and Growth*. Quarterly Journal of Economics. 1995. r. CX. č. 3. s. 681-712.
- Od korupce k integritě. Strategie vlády v boji s korupcí na období let 2013 a 2014*. Úřad vlády České republiky, Sekce koordinace boje s korupcí. Praha: prosinec 2012. 103 s.
- ROUDNÝ, R., ZILVAR J. a kol. *Korupce. Boj proti korupci ve veřejné správě*. Praha: Univerzita Pardubice a Ministerstvo vnitra ČR, 2001. 144 s. ISBN 80-71943-14-2.
- VALENČÍK, R., OTÁHAL, T. *Příčiny problémů boje s korupcí ve střední a východní Evropě z pohledu teorie redistribučních systémů: Proti čemu a jak bojovat?*
- VOLEJNÍKOVÁ, J. *Korupce v ekonomické teorii a praxi*. 1. vyd. Praha: Profess Consulting, 2007. 390 s. ISBN 978-80-7259-055-1.

7.1 Legislativní normy

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

7.2 Internetové zdroje

Boj s korupcí v České republice. [online] Odbor pro koordinaci boje s korupcí. 2014-01-20. [cit. 2014-01-20]. Dostupné na webové stránce: <http://www.korupce.cz/>

KOTLÁNOVÁ, E. *Vztah korupce a ekonomického růstu.* [online]. 2011. [cit.2014-08-12] Disertační práce. VŠ báňská – Technická univerzita Ostrava. Dostupné na webové stránce: <https://dspace.vsb.cz/handle/10084/84132>

PŘEPECHALOVÁ, K., RŮŽIČKA, M. *Legislativní změny po novém roce 2012, jejich dopad na stíhání korupce a k některým dalším otázkám souvisejícím se stíháním korupce.* Dny práva 2011 – Days of Law 2011 [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2012 ISBN 978-80-210-5916-0 (soubor) 9788021047334. Dostupné na webové stránce: <http://www.law.muni.cz/content/cs/proceedings/>

Víme, jak náš stát změnit v demokratický a právní systém. [online] Fond Otakara Motejla. 2014-01-20. [cit. 2014-01-22]. Dostupné na webové stránce: <http://www.motejl.cz/>

ZVĚŘINA, M. *ZVĚŘINA: Ubohá korupce.* [online] lidovky.cz. 2014-02-04 [cit. 2014-02-04]. Dostupné na webové stránce: http://www.lidovky.cz/zverina-uboha-korupce-0uw-/nazory.aspx?c=A140203_210528_in_nazory_oka

Vládní program boje proti korupci v letech 1999 – 2004. [online] Ministerstvo vnitra České republiky. Efektivní veřejná správa. 2013-11-10. [cit. 2013-11-15]. Dostupné na webové stránce: <http://www.mvcr.cz/clanek/vladni-program-boje-proti-korupci-v-letech-1999-2004.aspx>

- Vládní program boje proti korupci v České republice + usnesení vlády č. 125 ze dne 17. února 1999 k Vládnímu programu boje proti korupci v České republice a ke Zprávě o korupci v České republice a možnostech účinného postupu proti tomuto závažnému společenskému jevu
- Zpráva o korupci v České republice v roce 2000 a o plnění harmonogramu opatření Vládního programu boje proti korupci + usnesení vlády č. 144 ze dne 14. února 2001 ke Zprávě o korupci v České republice v roce 2000 a o plnění harmonogramu opatření Vládního programu boje proti korupci + příloha

- Zpráva o korupci v České republice v roce 2001 a o plnění harmonogramu opatření Vládního programu boje proti korupci + usnesení vlády č. 391 ze dne 17. dubna 2002 ke Zprávě o korupci v České republice v roce 2001 a o plnění harmonogramu opatření Vládního programu boje proti korupci
- Zpráva o korupci v České republice v roce 2002 a o plnění harmonogramu opatření Vládního programu boje proti korupci + usnesení vlády č. 473 ze dne 19. května 2003 ke Zprávě o korupci v České republice v roce 2002 a o plnění harmonogramu opatření Vládního programu boje proti korupci + Aktualizovaný Vládní program boje proti korupci
- Zpráva o korupci v České republice v roce 2003 a o plnění harmonogramu opatření Aktualizovaného vládního programu boje proti korupci + usnesení vlády č. 480 ze dne 19. května 2004 ke Zprávě o korupci v České republice v roce 2003 a o plnění harmonogramu opatření Aktualizovaného vládního programu boje proti korupci + Aktualizovaný Vládní program boje proti korupci
- Zpráva o korupci v České republice v roce 2004 a o plnění Aktualizovaného vládního programu boje proti korupci + usnesení vlády č. 560 ze dne 11. května 2005 ke Zprávě o korupci v České republice v roce 2004 a o plnění Aktualizovaného vládního programu boje proti korupci + Aktualizovaný vládní program boje proti korupci

7.3 Zdroje dat

Český statistický úřad: <http://www.czso.cz>

Česká národní banka: <http://www.cnb.cz>

Eurostat: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>.

8 Přílohy

Příloha A: Seznam zkratk

Příloha B: Zpráva EU o boji proti korupci 2014 (Česká republika)

8.1 Příloha A: Seznam zkratk

CPI – Corruption Perception Index (Index vnímání korupce)

EU – Evropská unie

HDP – hrubý domácí produkt

NERV – Národní ekonomická rada vlády

NFPK – Nadační fond proti korupci

ObchZ – obchodní zákoník

OGP – Open Government Partnership (Partnerství pro otevřené vládnutí)

OZ – občanský zákoník

TIC – Transparency International

TŘ – trestní řád

TZ – trestní zákon

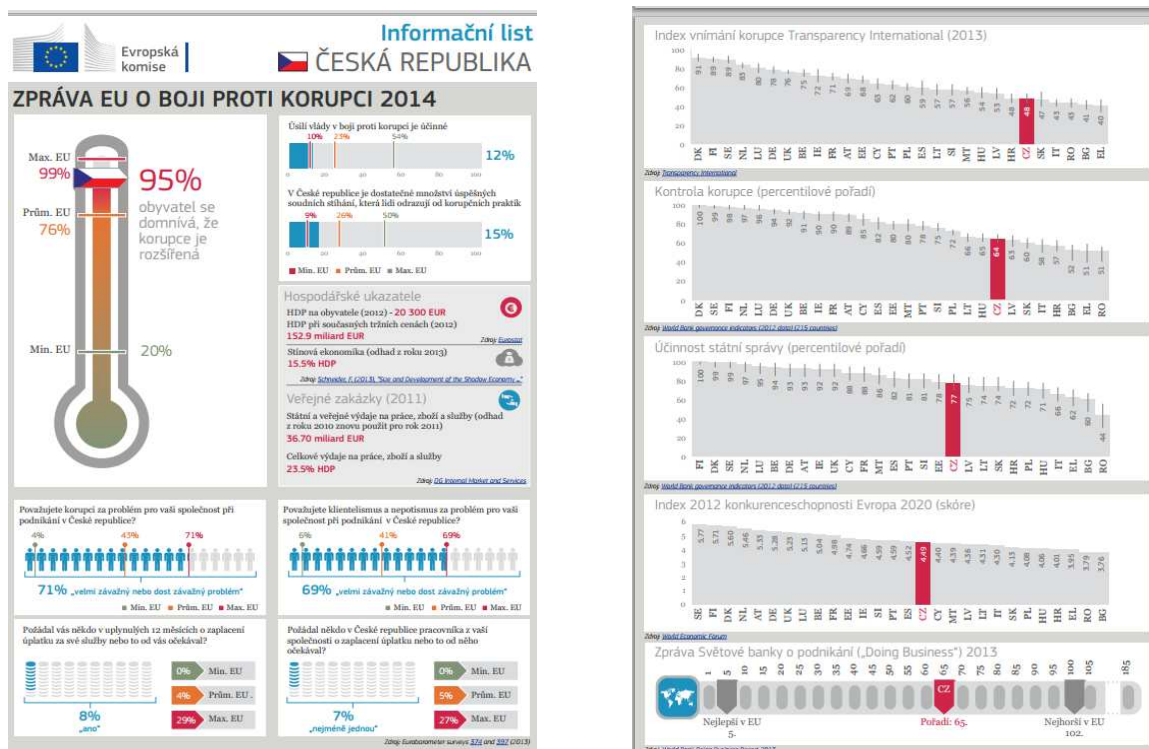
VŠPS – Výběrové šetření pracovních sil

VZ – veřejná zakázka

ZP – zákoník práce

ZVZ – zákon o veřejných zakázkách

8.2 Příloha B: Zpráva EU o boji proti korupci 2014 (Česká republika)

Obrázek č. 3: Ukázka Informačního listu týkajícího se korupce

Zdroj: Eurostat